YAT TURİZMİ İŞLETMECİLERİ İÇİN MAVİ BAYRAK PROGRAMI

FOUNDATION FOR ENVIRONMENTAL EDUCATION
FEE

TÜRÇEV
TÜRKİYE ÇEVRE EĞİTİM VAKFI

TEKNE TURU İŞLETMECİLERİ İÇİN
MAVİ BAYRAK KRİTERLERİ
KILAVUZ NOTLAR
(2016)

GİRİŞ

Plajlar, marinalar ve tur tekneleri için Mavi Bayrak Programı, kar amacı gütmeyen uluslararası bir sivil toplum örgütü olan FEE (Foundation for Environmental Education-Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı) tarafından yürütülmektedir. Mavi Bayrak Programı ilk olarak 1985 yılında Fransa'da başlatılmıştır.1987 yılından bu yana Avrupa'da ve Güney Afrika'nın katıldığı yıl olan 2001 yılından bu yana ise Avrupa dışındaki ülkelerde de uygulanmaktadır. Günümüzde Mavi Bayrak sürekli sayısı artan katılımcı ülkeler ile gerçek anlamda küresel bir programa dönüşmüştür.

Mavi Bayrak Programı, tatlı su ve deniz alanlarında sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektedir. Program; yüzme suyu kalitesi, çevre yönetimi, çevre eğitimi ve can güvenliği konularında yüksek standartlara ulaşmak için yerel yönetimler ve plaj işletmelerini zorlamaktadır: Yıllar geçtikçe Mavi Bayrak, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde turizm ve çevre sektörlerini bir araya getiren çok saygın ve tanınmış bir eko-etiket haline gelmiştir.

Bu dokümanda verilen kılavuz notlar, Mavi Bayrak tur teknesi kriterlerini ve bu kriterlerin gerektirdiği uygulama şartlarını okuyan herkes tarafından aynı şekilde anlaşılması için oluşturulmuştur. Kılavuz notlar, Mavi Bayrak tur tekne kriterlerine uyumun değerlendirilmesi ve bu kriterlerin yönetimi için gerekli olan ayrıntıları sağlamaktadır.

Kriterler zorunlu (z) ve tavsiye niteliğindeki kılavuz (k) ilkeler olmak üzere iki gurupta sınıflandırılmıştır. Tur teknesinin Mavi Bayrak ödülü alabilmesi için bu kriterlere uyması gerekmektedir. Tavsiye niteliğindeki kriterlerde ise uyum zorunlu olmamakla birlikte, tercih edilen bir durumdur. Tekne turu işletmecisinin zorunlu bir veya birden fazla kriteri uygulayamaması durumunda muafiyet için ulusal koordinatöre başvuruda bulunabilir.
(Muafiyet durumları ile ilgili daha fazla bilgiye ulaşmak için EK A' ya bakınız.)

Şunu vurgulamak gerekir ki bu dokümanda yer alan Mavi Bayrak tur teknesi kriterleri minimum kriterlerdir. Ulusal program daha sıkı kriterler belirlemeyi tercih edebilir.

Bu kitap, her bir Mavi Bayrak müracaatçısı tarafından Mavi Bayrak ödülü alabilmek için yerine getirilmesi gerekenlerin detayını anlamaları için kullanılacaktır. Bu doküman ayrıca Mavi Bayrak ödülü almış tur tekneleri yönetiminde rehberlik etmek amacıyla da kullanılabilir. Burada belirtilen tur teknesi kriterleri ve kılavuz notlar ayrıca Ulusal ve Uluslararası Mavi Bayrak Jürilerine de tur teknesi adayları hakkında karar verirken bir rehber olarak hizmet etmektedir.

Mavi Bayrak, bayrak sezonu boyunca tur teknesinde dalgalandırılmalıdır. Bayrak, hem programın tur teknesinde yürütüldüğüne dair bir sembol hem de mavi bayrak kriterlerine uyumun bir göstergesidir.
Eğer Mavi Bayrak ödülüne sahip bir tur teknesi kriterlere uymazsa, bayrak plajdan daimi veya geçici olarak alınabilir. İhlalin pek çok derecesi vardır:

1. **Küçük ihlal** "bir" kriterin, tekne yolcusunun, çalışanlarının veya çevrenin sağlık ve emniyetine küçük bir etki gösterecek sadece bir kısmının ihlali durumunda söz konusu olur. Küçük ihlal tespiti durumunda hemen düzeltilirse, bayrak geri alınmaz ve ihlal, sadece denetim raporuna kayıt edilir. Ancak ihlal gün içerisinde düzeltilmezse, tur işletmecisine bütün kriterlere uyması için 10 gün verilir. Bu süre içerisinde bayrak, bütün problemler düzeltilinceye kadar indirilir ve bu durum 10 gün içerisinde düzeltilmezse bayrak tüm sezon boyunca indirilir.

2. **Çoklu küçük ihlaller,** üç kriterden iki kriterin tekne yolcusunun, çalışanlarının veya çevrenin sağlığına ve emniyetine küçük bir etki gösterecek kısımlarının ihlali durumunda söz konusu olur. Çoklu ihlal gerçekleştiğinde tur işletmecisin e, bütün kriterlere uyması için 10 gün verilir ve bu durum denetim raporuna kaydedilir. Bu durum 10 gün içerisinde düzeltilmezse bayrak tüm sezon boyunca indirilir.
3. **Ciddi/büyük ihlal**, tekne yolcusunun, çalışanlarının veya çevrenin sağlığına ve emniyetine ve aynı zamanda plajla ilgili genel algıya ve bu sebeple Programa yönelik önemli sonuçlar doğuracak bir veya çok sayıda kriterin ihlali durumunda söz konusu olur. Ciddi ihlalle karşılaşılması durumunda bayrak hemen ve sezonun kalan kısmı için iptal edilir. Bu alan Mavi Bayrak internet ana sayfasında "İPTAL" olarak kaydedilir. Bu durum internet ana sayfasında, bilgi panosunda veya turizm ofislerinde iptal nedenleri ile birlikte verilmelidir.

Bütün ihlal durumlarında Ulusal Koordinatör, hemen ihlalin tespit edildiği alanlarla ilgili olarak sürdürülebilir tur işletmecisini bilgilendirmelidir. Tur işletmecisi, kriterlerle tekrar uyumlu olduğu konusunda ve ihtiyaç duyulan gerekli belgelerle ilgili olarak Ulusal Koordinatörü bilgilendirmek zorundadır. Ulusal Koordinatör ayrıca teknenin kriterlere uyumunu kontrol etmek amacıyla takip ve kontrol ziyaretleri düzenleyebilir. Tur işletmecisinin 10 gün içinde kriterlere uyumu ve gerekli belgeleri sağlayamaması durumunda, Ulusal Koordinatör Mavi Bayrağı sezonun kalan bölümü için iptal etmesi gerekir.

Tur işletmecisi koşulların değişmesi durumunda bayrak geçici olarak indirilmelidir ve bu durumlarda tur işletmecisi Ulusal Koordinatörü bayrağın geçici olarak iptal edildiği konusunda bilgilendirmekle yükümlüdür. Aynı zamanda uluslararası web sitesi bu duruma göre güncellenmelidir.

Ulusal Koordinatör, Mavi Bayrak internet ana sayfasının plajın statüsü ile ilgili olarak güncellenmesinin yanı sıra ihlalle ilgili olarak Uluslararası Koordinasyonu bilgilendirmek zorundadır. Eğer ihlal bir uluslararası denetçi tarafından tespit edilirse, Ulusal Koordinatör 30 gün içinde Uluslararası Koordinasyona geri bildirimde bulunmak zorundadır.

Mavi Bayrağı onaylanmış olan tur tekneleri, Mavi Bayrak tur teknesi kriterlerini uygulamak zorundadır. Turistlere verilen hizmete bağlı olarak tur tekneleri ilgili ek kriterleri de uygulamak zorundadır. Tur teknesi aynı anda birden fazla hizmet veriyorsa ilgili ek kriterlerin hepsine uymak zorundadır. Ayrıca tur işletmelerinin bilet satış ofisleri/gişeleri ve diğer halka açık yapıları da kriterlere konudur.

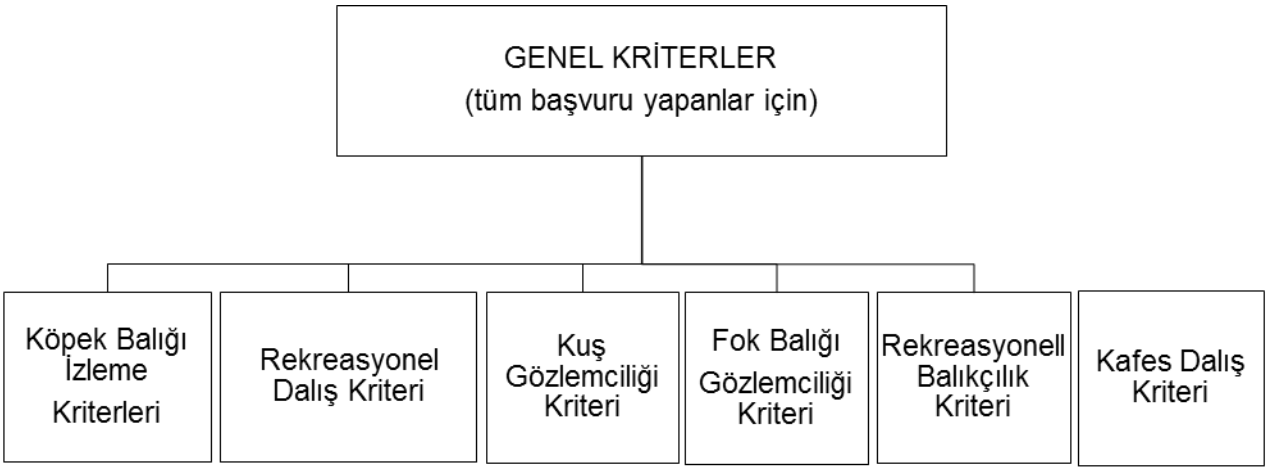

Şekil: Tur tekneleri için Mavi Bayrak Kriterlerinin Yapısı

Sertifika ve Bayrak bir Mavi Bayrak sezonu için geçerli olup her yıl yenilenmesi gerekmektedir. Tur teknesi tüm yıl boyunca hizmet veriyorsa Mavi Bayrak ve sertifika ödül alınan tarihten itibaren bir yıl süreyle geçerlidir.

Tur operatörleri ulusal çevre mevzuatını ihlal veya Mavi Bayrak programının amaçlarına ve ruhuna aykırı hareket ederse, FEE ve bir ülkedeki Ulusal Koordinatör Mavi Bayrak ödülünü vermeme veya verilen ödülü iptal etme hakkını saklı tutar. Mavi Bayrak ödüllü tur tekneleri, FEE Uluslararası Merkez Ofisi'nin haberli ve / veya habersiz denetimine tabidirler.

MAVİ BAYRAK TEKNE TURU İŞLETMECİLERİ TANIMI

Mavi Bayrak kriterlerine uygun olarak, nitelikli kaptanlar tarafından motorlu teknelerle yapılan sürdürülebilir tekne turu faaliyetleri yürüten tüm tur operatörleri bu ödül için başvuru yapabilir. Bu ise aşağıdakileri kapsar:

- Çevre eğitimini turizmin ayrılmaz bir parçası olarak görmek
- Ekonomik, sosyal ve doğal çevreye olan zararların değerlendirilmesi ve azaltılması için çaba sarf edilmesi
- Turistlerin, çalışanların ve çevrenin ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması
- Sürdürülebilir uygulamaların gelişimine ve yayılmasına katkıda bulunması

Teknenin ebadına bağlı olarak alternatif kriterler uygulanmaktadır. Bu kılavuz **küçük botlar** (şişme rijit bot, zodyak vb.) ve açık motorlu botlar için alternatif kriterler içermektedir. Tüm **küçük botlar** Mavi Bayrak ile ödüllendirilebilmeleri için alternatif kriterleri uygulamak zorundadır. Buna ek olarak tur teknelerini pazarlayan tur işletmecileri bu kriterleri başvuru esnasına kadar uygulamamışlarsa, tüm tekneleri için bu kriterlerin uygulanmasını amaç edinmelidir. Mavi Bayrak kriterlerinin gereği olan çevresel planları da bu amacı içermelidir. (Daha fazla bilgiye ulaşmak için EK E' ye bakınız.)

Buna ek olarak sadece charter tekne şirketlerinin önerdiği mürettebatlı charter tekne turları Mavi Bayrak için başvuruda bulunabilirler.

ÇEVRE EĞİTİMİ VE BİLGİLENDİRME

Kriter 1: Turistler için, yerel ekosistem, hassas doğal alanlar ve çevresel özellikler ile ilgili bilgiler tur teknesinde bulunmalıdır. Aynı zamanda tur işletmecisi faaliyette bulunulan alan ve mümkünse faaliyette bulunulan koruma alanı ile ilgili harita temin etmelidir.

Bu kriterin amacı plajı kullananların ilgili çevresel alanları (kültürel/arkeolojik sit alanları da dahil olmak üzere) yerel ekosistemler ve çevredeki hassas alanlarla ilgili olarak yeterli düzeyde bilgilendirilmesini ve eğitilmesini ve böylece bu alanları çevreye duyarlı bir şekilde gezmeleri yönünde motive edilmelerini sağlamaktır.
Teknenin ebadına ve dizaynına bağlı olarak bilgilendirmeyi sağlamak için kabul edilmiş birkaç metod vardır. Bunlar:

- (Elektronik) Bilgilendirme panosu
- Poster
- Broşür
- Video sunumları
- Kitaplar
- Sesli rehber

İlgili çevresel bilgilere ve ilgili haritalara tur işletmelerinin bilet satış ofislerinde, tur teknelerinde veya tur işletmelerinin promosyon broşürlerinde de yer verilebilir. Bu bilgiler ile turistlerin, çevrenin özellikleri ile ilgili net/açık bilgi edinmesi sağlanmalıdır.

Yolcular, aktivite ücretine ek bir ücret ödemeksizin bilgilendirme materyallerini elde edebilmelidir.

Yukarıda bahsi geçen bilgilendirme kaynakları için **küçük teknelerde** yeterli alan yoksa, tur rehberinin turistlere bu bilgileri sözlü biçimde ifade etmesi yeterlidir. Teknenin ilave bilgilendirme materyallerinin bulunduramayacak kadar küçük olmasına ancak Mavi Bayrak Ulusal ve Uluslararası Koordinatörü karar verir. Ancak bilet ofisi halka açıksa ek bilgilendirme materyalleri bilet ofisinde bulundurulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 2: Yasalara göre hazırlanan tekne davranış kuralları sergilenmeli ve ilgili tur işletmeleri liman bölgesindeki davranış kurallarına ait bilgileri bulundurmalıdır.

Tekne davranış kuralları, tekne kullanıcılarının faaliyetleri sırasında uymaları gereken kuralları belirtmelidir. Ayrıca tekne davranış kuralları teknede sergilenmelidir ve bilet satış ofislerinde de sergilenmesi tavsiye edilir.

Tur teknelerinde uyulması gereken davranış kuralları en azından şu kuralları içermelidir:

- Uygun atık bertarafı
- Teknede sigara kullanım ilkesi
- Güvenlik önlemleri(daha fazla bilgi için kriter 30'a bakınız)
- Yabani hayvanlarla karşılaşıldığında uyulması gereken davranışlar(beslememe, dokunmama, yükses ses çıkarmaktan kaçınma, flash ışıkları kullanmama vb.)

Bunlara ek olarak tur işletmecileri turistlerin ve çevrenin güvenliği için liman alanı ile ilgili gerekli olan bilgilendirmeyi yapmalıdır. Bu bilgilendirme yüzülmemesi, dalış yapılmaması gereken bölgelerle, araç kullanımı ve park alanları ile ilgili konuları da kapsamalıdır.

Küçük teknelerde davranış kurallarının sergilenmesi zorunlu olmamakla birlikte tur rehberi tarafından sözlü olarak turistlere açıkça ifade edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 3: Mavi Bayrak Programı, tur tekneleri için Mavi Bayrak kriterleri ve diğer FEE eko-etiketi ile ilgili bilgiler teknede ve tekne ofislerinde sergilenmelidir.

Mavi Bayrak programı ile ilgili bilgiler tur işletmecisinin ofisinde, teknede ve tur işletmesinin web sitelerinde bulunmalıdır. FEE marka kurallarına uygun şekilde Mavi Bayrak logosu kullanılmalıdır. Tur tekneleri için Mavi Bayrak kriterlerinin beş kategorisinin her birinin içeriği ve Mavi Bayrak sezonunun süresi bu bilgilerin içerisinde yer almalıdır. Ayrıca yerel, ulusal ve uluslararası Mavi Bayrak temsilcilerinin iletişim bilgilerine de yer verilmelidir.

Yabancı turistlerin yoğun olarak ziyaret ettiği bölgelerde bu bilgilerin ilgili dillerde de olması sağlanmalıdır.

Bayrağın geçici olarak indirilmesi durumunda, bayrağın indirilme nedenlerine ilişkin bilgi de teknede ve tur işletmelerinin ofislerinde asılarak halk konu ile ilgili bilgilendirilmelidir.

Mavi Bayraklı tur teknesi FEE'nin bir diğer eko-etiket programı olan Yeşil Anahtar Programının da tanıtımını şu sözlerle yapmalıdır: "FEE'nin Mavi Bayrak'ın yanında, konaklama tesisleri için önerdiği bir başka eko-etiket programı da Yeşil Anahtar'dır.

EK-B Mavi Bayrak Programı ile ilgili nasıl bilgi sunulabilineceğine bir örnek vermektedir.

Küçük teknelerde Mavi Bayrak hakkında bilgilendirmenin sergilenmesi zorunlu olmamakla birlikte tur işletmelerinin bilet ofislerinde ve web sitelerinde bulunmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 4: Tur işletmecileri sezon süresince turistlere, çalışanlara ve halka en az bir çevre eğitim etkinliğini önermekle sorumludur. Tekneye gelen her turiste en az bir çevre eğitim etkinliğinde yer alması teklif edilmelidir.

Çevre bilinçlendirme faaliyetleri Mavi Bayrak programının amaçlarını aşağıdakileri yaparak daha ileriye götürür;

- Kullanıcılar ve yörede yaşayanların yerel çevre ile ilgili farkındalığını ve duyarlılığını artırarak,
- Personeli ve tur işletmecileri çevre ve en iyi uygulamalar konularında eğiterek,
- Yerel tur işletmecilerini bölgenin çevre yönetimine katılımını teşvik ederek,
- Bölgede sürdürülebilir rekreasyon ve turizmi geliştirerek,
- Mavi Bayrak programı ile diğer FEE programları (Çevrenin Genç Sözcüleri-ÇGS, Okullarda Orman-OO, Eko-Okullar-EO ve Yeşil Anahtar) arasında fikir paylaşımı ve çabaları geliştirerek

Tur işletmecileri, tekneyi kullanan her turistin en az bir çevre eğitim etkinliğine katılım fırsatının olduğundan emin olmalıdır. Ayrıca tur işletmecileri sezon süresince turistleri, çalışanların ve halkın da katılacağı en az bir çevre eğitim etkinliğinin düzenlenmesinden sorumludur. Etkinliklerin odak noktasında çevre, çevre ile ilgili konular, Mavi Bayrak konuları veya sürdürülebilirlik olmalıdır.

Bir önceki sezonda yapılmış olan çevre eğitim etkinlikleri raporunun yanı sıra yapılması planlanan çevre eğitim etkinlikleri dokümanı da başvuru belgeleri arasında yer almalıdır.

Bunlara ek olarak teknede, tur işletmesi ofislerinde, limanda veya diğer halka açık alanlarda da çevre eğitim etkinlikleri düzenlenebilir. Tur işletmecileri sezon boyunca ortalama turist sayısına göre etkinlik gerçekleştirmelidir.

Sezon başına turist sayısı 1000'ün altındaysa	1 etkinlik
Sezon başına turist sayısı 1000 ile 3000 arasında ise	2 etkinlik
Sezon başına turist sayısı 3000'den fazla ise	3 etkinlik

Eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri etkin ve çevreyle ilgili olmalı, yerel otoriteler her yıl gerçekleştirilen faaliyetleri tekrar değerlendirmeli ve bu faaliyetleri sürekli geliştirebilmek için çalışmalıdır. Yapılacak olan çevre eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri halkın veya turistlerin büyük bir bölümünü kapsıyorsa, halkı bu eğitim imkanları ile ilgili bilgilendirmek için yeterli zaman öncesinden bu faaliyetlerin tanıtımı yapılmalıdır. Tur işletmecileri halk katılımının kilit olduğu Yerel Gündem 21 gibi sürdürülebilir gelişme projelerini uygulamak ve/veya desteklemek için teşvik edilmektedir. Eğer yakınlarda hassas doğal alanlar (deniz koruma

alanları dahil) bulunuyorsa (örn. Mercan kayalıkları veya deniz çayırı yatakları), eğitim faaliyetlerinin bir bölümünün bu hassas doğal alanlara değinmesi zorunludur.
EK-C çevre eğitim etkinlikleri konusunda daha fazla bilgi içermektedir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 5: Tur teknelerinde çalışanlar ve mürettebat yerel ekosistem ve çevre konularında düzenli olarak eğitilmelidir.

Çevre dostu turizm ürünleri için gerekli önkoşul çevre eğitimidir. Eğer işveren ve çalışanlar yapılan işin çevresel etkileri hakkında bilince sahip olurlarsa davranışlarını buna göre ayarlayabilir ve sürdürülebilir kararlar verebilirler. Dahası yerel ekosistem ve özellikleri hakkında ne kadar fazla bilgiye sahip olurlarsa turistlere o kadar fazla bilgi aktarabilirler.

Tur tekne faaliyetleri ile meşgul olan tur işletmecileri çalışanlarına yerel ekosistem ile yerel ekosistemin diğer ekosistemlerle olan ilişkisi ve karşılaşılabilecek tehditlerle ilgili bilgi vermekle yükümlüdür. Eğer işletme koruma alanında faaliyet yapıyorsa çalışanlar bu alanlar ile ilgili yasalar ve düzenlemeler hakkında bilgilendirilmelidir. Tur işletmecileri ve şirketler sezon öncesinde çevre ve yerel çevre konuları ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapmalıdırlar. Çalışmaya yeni başlayanlar işletmenin çevre prensipleri ile ilgili düzenli olarak bilgilendirilmelidir. Personel eğitimi, yerel çevre organizasyonları, STK'lar veya yerel çevre ve yaban hayatı konularında uzmanlar tarafından da verilebilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 6: Tur teknelerini pazarlayan tur işletmecileri gezi esnasında, çevresel eğitim ve güvenlik talimatlarına hakim nitelikli bir tur rehberi sağlamalıdır.

Tekne tabanlı doğa gözleme gezintisi düzenleyen herhangi bir tur operatörü, turistlerin doğaya özen göstermesini ve etraftaki yaban hayvanlarına duyarlı davranmasını sağlayacak tur rehberleri sağlamalıdır. Tur rehberi yaban hayatı ile ilgili yeterli bilgiye sahip ve herhangi bir evcil olmayan hayvanla karşılaşıldığında uygun davranışı sergileme yetisine sahip olmalıdır. Tur rehberlerinin:

- Biyoloji, çevre bilimleri, yer bilimleri, turizm veya ilgili bölümden mezun, veya bu alanlarda çalışmış olması
- Doğa ile ilgili turlarda çalışma deneyiminin olması
- Ulusal otoriteler tarafından onaylanmış rehberlik alanında yeterliliğinin olması
- Yerel doğa ve yaban hayatı konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu kanıtlaması

gerekmektedir.

Rehberin geçmişine bakılmaksızın, tur operatörleri ile birlikte en az 6 aydır çalışan, turları organize etmekle sorumlu veya üçüncü şahıslar tarafından yönetilen, doğa gözlemciliği ile çevre eğitimi konularında uzman olan başka bir tur rehberi tarafından eğitilmelidir. Üçüncü şahıslar, çevresel STK'lar, araştırma enstitüleri, uzman doğa bilimciler vb. olabilir. Tur işletmecileri bu eğitimleri kayıt alıp kayıtları muhafaza etmek zorundadırlar.
Ayrıca tüm tur rehberleri eğitim seviyelerini geliştirmek ve iyi örnekleri daha ileriye götürebilmek için en az yılda iki defa eğitim almalıdır.

Tur rehberi tarafından turistlere yapılacak olan açıklama; görülebilecek tür çeşitleri hakkında, bu türlerin yaşam özellikleri hakkında, yerel çevreye ve deniz kirliliğine neden olabilecek insan kaynaklı tehditler hakkında bilgileri içermelidir. Ayrıca turistlerin evcil olmayan bir

hayvan varlığında nasıl davranmaları gerektiğini ve onların davranışlarını izlemeleri konusunda tavsiyelerde bulunmalıdır. Bunlara ek olarak rehber, güvenlik ve teknede davranış kuralları ile ilgili pratik bilgiler vermelidir.

Eğer etkinlikler rehber gerektirmiyorsa, tur işletmecisi bu kriterin muafiyeti ile ilgili Ulusal koordinatöre danışmalıdır. Etkinliğin rehber gerektirip gerektirmediği kararını Ulusal ve Uluslararası koordinatör verir.

Daha detaylı bilgi için EK-D'ye bakınız.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 7: Turistleri adalara veya uzak kıyı bölgelerine taşıyan kara bağlantılı gezintilerde tur tekneleri, turistleri gidilecek yerlerin ekosistemi hakkında ve turistlerin bu ekosisteme olası etkileri konusunda bilgilendirmelidir.

Kara bağlantılı gezintilere turist transferi yapan veya gezi düzenleyen tur teknelerini pazarlayan tur işletmecileri, gezi öncesinde gidilecek yerin çevresel özellikleri ile ilgili bilgileri turistlere aktarmalıdır. Bu kriterin amacı turistlerin tekneden ayrılır ayrılmaz meydana getirebileceği hassas alanlar üzerindeki olası negatif etkileri en aza indirgemektir.
Turistlere bu bilgilerin nasıl sağlanacağına dair örnekler için kriter 1'e bakınız.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

ÇEVRE YÖNETİMİ

Kriter 8: Çevre yönetim sistemi oluşturmak ve tur teknelerini, tur işletmesinin kullanmakta olduğu binaları düzenli olarak denetlemekle yükümlü olan yönetim komitesi kurulmalıdır.

Tekne turu işletmesinin yönetim komitesi, hassas alan gerekleri de dahil olmak üzere tüm çevre yönetimi kriterlerine uyumu sağlamakla yükümlüdür. Dahası yönetim komitesi tur kalitesini, turistlere verilen bilgilere ve bunların göstermiş oldukları sorumluluk seviyelerine göre değerlendirmelidir. Komite yerel düzeyde ilgili paydaşlardan oluşmalıdır. İlgili paydaşlar; yerel otorite temsilcileri, eğitim temsilcileri, ulusal, yerel veya uluslararası STK'lar, koruma alanı temsilcileri, tekne endüstrisi temsilcileri ve diğer Mavi Bayrak tur teknelerini pazarlayan tur işletmecileri olabilir.

Tekne turu işletmesinin yönetim komitesi, tekne işletmeleri ile işbirliği yapmalı ve onları desteklemelidir tekneleri, tur işletmesinin kullanmakta olduğu binaları düzenli olarak denetlemelidir.

Mümkün olan durumlarda tekne yönetim komitesi, bulunduğu yerel yönetim veya bölgede birden fazla Mavi Bayrak tur teknesinin idaresinden sorumlu olabilir, yani her bir Mavi Bayraklı tur teknesi için ayrı bir yönetim komitesine ihtiyaç yoktur.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 9: Her bir tekne turu işletmesinin çevresel politikası ve çevresel planı olmalıdır. Çevre planı, su ve atık yönetimi, enerji tüketimi, sağlık ve güvenlik konularının yanı sıra çevre dostu ürünlerin kullanımını içermelidir. Tüm çalışanlar bu konularda bilgilendirilip eğitilmelidir.

Bu kriter, tur teknesi işletmecileri ve binaların çevre üzerindeki etkilerinin araştırılması, çevre koşullarındaki gelişmeleri takip edip plan yapmaları ve bunları bir doküman haline getirmeleri konusunda teşvik edicidir. Bu kriter sadece teşvik etmeyi amaçlamamakta aynı zamanda çevre koşullarındaki gelişimi sağlamak için gerekli olan eylemler üzerinde odaklanmaktır. Teknelerde ve yapılarda eş zamanlı olarak çevre koşullarını planlama ve geliştirme, tur işletmesinin ekonomisine pozitif bir katkı sağlamaktadır. Tur işletmesine bağlı bulunan her tekne ve binada çevre planı bulunmalıdır.

Bu kriterin nasıl uygulanması gerektiğine dair iki öneri için EK-E'ye bakınız.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 10: Tur işletmecileri, bölgeyi ve tekne çalışmasını etkileyecek tüm düzenlemelere uymalıdır. Tüm binalar uygun bir şekilde muhafaza edilmeli ve ulusal yasalara uymak zorundadır.

Liman ve tekne işletmeciliği ile ilgili olan düzenlemeler, tur teknesinin Mavi Bayrak almasını ve bayrak statüsünü korunmasını da karşılamalıdır. Adaylar tekne ve teknede yapılan aktivitelerin ilgili ulusal ve uluslararası yasalara uyduğunu garanti etmelidir. Bu düzenlemeler çevre mevzuatı, atık su mevzuatı, güvenlik mevzuatı, işletme belgesi ve diğer düzenlemeleri içerebilir. Tekne kayıtlı olmalı, mürettebat eğer mümkünse kaptanlık belgesine sahip olmalıdır. Bunlara ek olarak bilet satış ofisi ve diğer binalar temiz, iyi muhafaza edilmiş ve yasalara uygun olmalıdır. Binalardan veya diğer imkanlardan kaynaklı bilinmeyen hiçbir kirlilik deniz kenarına, suya ve çevresine ulaşmamalıdır.

Mavi Bayrak başvurusu sırasında aday teknenin, binalarının ve mürettebatın tüm ulusal ve uluslararası düzenlemelere uygunluğu yazılı belgelerle kanıtlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 11: Tehlikeli atıklar için yeteri miktarda, iyi tanımlanmış ve ayrı ayrı toplama imkanları bulunmalıdır. Toplanan atıklar lisanslı bir toplama merkezine götürülmelidir. Bu işlem liman aracılığıyla da yapılabilir.

Tehlikeli atıklar (örneğin boya, solventler, tekne altı kazıntıları, piller, atık petrol, vb.) için teknelerde ve kullanılan binalarda bölümlere ayrılmış ve uygun şekilde tanımlanmış konteynırlar bulunmalıdır.

Tehlikeli atıkların alınmasına yönelik olanaklar temiz ve çevresel açıdan emniyetli olmalıdır; örneğin konteynırlar içine tehlikeli atıkların koyulması için uygun olmalıdır ve konteynırların üzerine koyulacağı zemin beton, metal tepsi veya başka bir katı maddeden yapılmış olmalıdır. Atığın akması, tutuşması ve patlaması, vb. engellenmelidir. Tesisler diğer olanaklardan uzak olmalıdır ve çocuklar için bir tehlike oluşturmamalıdır. Mümkün olduğu durumlarda, tesisler suya yakın noktada kurulmamalıdır. Kaza eseri bir sızıntı olması durumunda, konteynırların çevresindeki alan hemen temizlenmeli ve öncelikli olarak rehabilite edilmelidir.

Tehlikeli atıklar olabildiğince çabuk bir şekilde tekne dışına çıkarılarak lisanslı bir atık kabul tesisine teslim edilmelidir.
Lisanslı atık tesisi, ilgili çevre mevzuatı çerçevesinde ilgili idarelerce onaylanmış tesis anlamına gelir. Atıkların doğru şekilde toplanması, ayrıştırılması, depolanması ve imha edilmesini sağlamak için, tur işletmecisi ulusal/uluslararası atık yönetimi planlarına/ mevzuatına uygun hareket etmelidir. Mavi Bayrak akreditasyonu alan bir tur işletmecisinin görevi, atıkların uygun şekilde imha edilmesini sağlamaktır. Lisanslı taşıyıcılar tehlikeli atıkları lisanslı tesise taşımalıdır.

Küçük teknelerde biriken tehlikeli atıklar ne yolculara ne de çevreye zarar verebilecek güvenli konteynırlarda saklanarak muhafaza edilmeli ve tur biter bitmez tekne dışına taşınmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 12: Tur teknelerinde ve tur işletmesinin kullandıkları binalarda yeteri miktarda ve iyi kontrol edilen çöp kutuları ve/veya çöp konteynırları olmalı, atıklar lisanslı bir taşıyıcı araçla toplanmalı ve lisanslı bir alana bırakılmalıdır. Bu işlem liman aracığıyla da yapılabilir.

Çöp kutuları ve/veya çöp konteynırları, tekne çalışanlarının ve turistlerin rahat ulaşabilecekleri yerlere konulmalıdır. Çöp kutularının ve çöp konteynırların boyutu ve sayısı tekne kullanıcı sayısına uygun olmalıdır. Her bir konteynırın üzerinde hangi tür atığa yönelik olduğunu gösteren kolay anlaşılır olan işaretlerin bulunması gerekir. Çöp kutuları ve/veya çöp konteynırlar düzenli olarak boşaltılmalıdır.
Çöp kutuları ve/veya çöp konteynırları işlevsel olmalı ve güzel bir görünüme sahip olmalıdır. Çöp kutularının hem estetik görünümüne, hem de işlevselliğine önem verilmelidir. Mümkünse, çöp kutularının çevresel dostu ürünlerden yapılmış olanlardan seçilmesi tavsiye edilir.
Toplanan atıklar yalnızca çevre mevzuatı açısından ilgili makamlarca onaylanmış olan lisanslı bir atık tesisince bertaraf edilmelidir. Mavi Bayrak başvurusu yapmış olan tur işletmecisinin atıkların düzenli olarak boşaltıldığını garanti etmesi gerekir.

Eğer küçük teknelerde atık konteynırlarının ayrı ayrı konulması için yeterli alan yoksa, tur işletmecisi alternatif bir çözüm sağlamalı(örneğin ayrı çöp torbaları) ya da yolculardan atıklarını tur bitimine kadar muhafaza etmeleri istenmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 13: Tur teknelerinde ve tur işletmesinin kullandıkları binalarda cam, kağıt, plastik, metaller gibi geri dönüşebilen atıklar için ayrı ayrı toplama imkanı olmalıdır.

Tur işletmesinin tekne ve kullandıkları binalarda atık azaltımına vurgu yapılmalıdır. Atıklar farklı kategorilere ayrıştırılmalı ve geri dönüşüm yapılmalıdır.

Ayrıştırma cam, teneke, kağıt, plastik, organik madde, vb atıklar için yapılabilir. Tekne ve binalar geri dönüştürülebilir atık maddelerin farklı çeşitlerini almak için gerekli olanaklara sahip olmalıdır. Kullanımı kolaylaştırmak açısından, konteynırlar iyi etiketlenmelidir ve uygun olduğu durumlarda, farklı dillerde etiketleme yapılmalıdır.
Doğada ayrışmayan ve geri dönüştürülemeyen atıklar diğer atıklardan tam anlamıyla ayrılmalı ve lisanlı bir atık tesisine verilmelidir.
Mavi Bayrak akreditasyonu alan bir tur işletmecisinin görevi, atıkların uygun şekilde geri dönüşümünü sağlamaktır.

Eğer küçük teknelerde atık konteynırlarının ayrı ayrı konulması için yeterli alan yoksa, tur işletmecisi alternatif bir çözüm sağlamalı(örneğin ayrı çöp torbaları) yada yolculardan atıklarını tur bitimine kadar muhafaza etmeleri istenmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 14: Geri dönüştürülebilen ve doğada çözünebilen materyallerin kullanımı tercih edilmeli, tek kullanımlık ürünlerden kaçınılmalıdır.

Tur teknesi işletmecisi teknelerinde ve binalarında geri dönüşümlü veya doğada çabuk çözünebilen havlu, çatal-bıçak, tabak, kağıt gibi ürünleri tercih etmelidir.

Tek kullanımlık geri dönüştürülebilen ürünler kriter 13'e göre bertaraf edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 15: Teknelerde sigara içilmesi yasaklanmalıdır. Eğer sigara kullanımına izin veriliyorsa izmaritlerinin imhası için olanaklar bulunmalıdır.

Denizlerdeki çöpler arasında en çok bulunan ayrışması yıllar süren ve bir çeşit plastik olan selüloz asetat içeren sigara filtreleridir. Bu nedenle filtrelerin denize ve Tatlısulara karışmasını engellemek için teknelerde sigara kullanımının yasaklanması önerilmektedir.
Eğer teknede sigara kullanımına izin veriliyorsa, sigara içilen alanda sigaraların imhası için uygun konteynırlar bulundurulmalıdır. Sigara kullanım alanının ve konteynırları açıkça gösteren işaretler bulunmalıdır. Tekne personeli, teknede sigara içme kurallarını ve sigara izmaritlerinin nereye atılması gerektiğinin bilgisini turistlere bildirmekle yükümlüdür.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 16: Limanda sintine suyu çekme olanakları mevcutsa tur tekneleri bu olanağı kullanmalıdır. Arıtılmamış sintine suyu kesinlikle denize boşaltılmamalıdır.

Mavi Bayrak akreditasyonu alan her tur teknesi işletmecisi teknelerdeki sintine sularının düzenli olarak alındığından ve sonrasında uygun bir şekilde işlem gördüğünden emin olmalıdır. Teknede sintine suyu bekleme tankı veya sintine suyu arıtma sistemleri bulunmalıdır. Sintine suyu çekme olanakları yağlı sintine suyu ve yağ kalıntılarından suyu ayırmalıdır.
Limanda sintine suyu çekme olanakları bulunmuyorsa tur işletmecisi sorumlu otoriteleri olanakların sağlanması konusunda teşvik etmelidir. Komşu limanın kendine ait sintine suyu çekme olanakları bulunuyorsa tur işletmecisi, komşu limanlarla da anlaşma yapabilir.
Eğer sintine suyu açık denize bırakılmak zorundaysa bu işlem MARPOL düzenlemelerine göre gemilerden kaynaklı yağ kirliliğini önleyecek şekilde yapılmalıdır. (MARPOL 73/78 Ek-1)

Sintine odalarında, Sintine yüzer setlerinde, sintine yastıklarında da kirlenmiş sudan yağ ve yakıt emilimini sağlamak için yağ/yakıt emici ürünler kullanılması da tavsiye edilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 17: Turistler için sıhhi olanaklar bulunmalıdır. Sıhhi olanaklar temiz ve işaretlerle açıkça belirtilmiş olmalıdır. Sıhhi olanaklarla içme suyu da sağlamalıdır.

Teknede iyi koşullarda ve yönlendirme işaretleriyle belirtilmiş sağlık olanakları bulunmalıdır. Bu olanaklar lavabo, sabun, temiz havlu (kağıt veya kumaş)veya el kurutucu içermelidir. Bu olanaklar her zaman temiz bir şekilde korunmalıdır. Kullanım yoğunluğuna göre bu olanakların temizliğinin kontrolü yapılmalıdır. Sıhhi olanaklara erişim güvenilir olmalıdır. Aynı uygulamalar tur işletmesi kullandıkları binalarda da geçerlidir.

Acil içme suyu gereksinimlerinde(bebek maması hazırlanmasında, sıvı kaybında, deniz tutmasında vb.) ücretsiz olmalıdır. Sıhhi olanaklardaki musluk suları içilebilir değilse su sebili veya şişe sular bulundurulmalıdır.

Teknede eğer sıhhi olanaklar bulunmuyorsa tur işletmecisi satış öncesinde yolcuları bilgilendirmelidir ve teknenin kalktığı yerin yakınlarında(bilet satış ofisinde veya limanda) yolcuların kullanabileceği sıhhi olanaklar bulunmalıdır. Teknenin boyutunun elverişsiz olmasından dolayı içme suyu bulundurulamıyorsa, yolcuların alkol içermeyen içeceklerini yanlarında getirebilmelerine izin verilmelidir ve yolcular bu durumdan rezervasyon öncesinde haberdar edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 18: Atık sular denetlenmeli ve lisanslı bir arıtma tesisine ulaştırılmalıdır. Tuvalet kaynaklı arıtılmamış sular deniz ve tatlı suların yanı sıra hassas alan yakınlarına asla bırakılmamalıdır.

Tur teknesi işletmecisi, teknede ve işletme binalarında üretilen atık suların imha edilmesinden sorumludur. Arıtılmamış atık suların ve tuvalet sularının toprağa ve suya karışmadığından emin olmalıdır.

Teknelerdeki siyah ve gri sular uygun tanklarda saklanmalı ve kıyıya varır varmaz bertarafı sağlanmalıdır. Ancak siyah ve gri sular denize bırakılmak zorundaysa bu işlem ulusal ve uluslararası düzenlemelere uygun olarak ve MARPOL düzenlemelerine göre teknenin türüne göre ve teknelerden kaynaklı kirliliğini önleyecek şekilde yapılmalıdır. (MARPOL 73/78 Ek-4)

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 19: Teknelerinde boya malzemeleri, boya sökücüler, deterjan vb. ürünler doğa dostu seçilmelidir. Teknenin dış kısmında deterjan kullanılırken gerekli önlemler alınmalıdır.

Tekne tur işletmecisi sadece çevre dostu olduğu kanıtlanmış ve buna göre etiketlendirilmiş ürünleri almak ve kullanmakla yükümlüdür. Teknelerin yanı sıra tur işletmelerinin kullandıkları binalarda da bu uygulama geçerlidir.

AB düzenlemelerinde(EC) No 782/2003 madde gemilerde organotin bileşikleri ve TBT(Tributylin) içeren yosun oluşumunu engelleyen maddelerin kullanımı yasaklanmıştır.
Mavi Bayrak Programı için başvuran tur tekneleri, yosun oluşumunu engelleyen maddeleri uzaklaştırmalı veya Mavi Bayrak aldıktan sonra 5 yıl içerisinde ürünlerin zararlı bileşenleri sızdırmasını önlemek amacıyla kaplama yapılmasını sağlamalıdır. Uzaklaştırma veya

kaplama Çevresel Plan'da kaydedilmiş olmalıdır(kriter 9) ve tur işletmecisi her sertifika döneminde bu kritere uyduğunu kanıtlamakla yükümlüdür.
Tur işletmecisi teknede yosun oluşumunu engelleyen madde kullanacaksa bu çevresel planda bulunmalı ve kullanılacak maddenin ismi bu planda belirtilmelidir.
Temizlik ürünlerinin kara listesini görmek için EK-F'ye bakınız.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 20: Teknelerin bakım ve onarım işleri limanda özel olarak dizayn edilmiş, toksik maddelerin suya veya toprağa karışma tehlikesinin olmadığı alanlarda yapılmalıdır.

Tur teknelerini pazarlayan tur işletmecileri, tüm bakım ve onarım işlemlerinin, çevreyi olumsuz yönde etkilemeyecek olanakların bulunduğu alanlarda yapıldığını garanti etmelidir.

Teknenin yıkanması ve boyanması sonrası oluşan kalıntıların toplanabilmesi için toplama filtreleri veya benzer sistemler kullanılmalıdır.

Daha kapsamlı bakım onarım işleri(kum püskürtme, cilalama vb.) kapalı mekanlarda ve kontrollü şartlar altında yapılmalıdır. İşlem sonucu oluşan atıklar tehlike atık olarak ele alınmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 21: Tur işletmecileri, tekne çalışanları ve turistler için yalnızca çevre dostu tuvalet malzemeleri sağlamalıdır.

Teknede ve tur operatörlerinin kullandıkları binalarda kullanılan tüm kişisel bakım ürünleri(sabun, şampuan, losyon vb.) çevre dostu malzemelerden oluşmalıdır. Bu ürünlerin kullanımını sınırlamak için dozaj sisteminin yüklenmesi önerilmektedir.
Suda etkinlik içeren turlarda, turistlere çevre dostu güneş kremleri temin edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 22: En iyi çevre etkinlikleri tur işletmesinin halka açık olmayan binalarına da adapte edilmelidir.

Mavi Bayrak akreditasyonuna sahip tur operatörünün tüm olanaklarında ve çalışmalarında çevre dostu olmayı amaçlamalıdır. Bu nedenle tur işletmesinin halka açık olmayan binalarında da binanın ve ekipmanların uygun muhafaza edilmesine ilişkin kriterlere uyması önerilmektedir.
Tur işletmecisi bu kritere uymayı tercih ederse kriter 9'a uygun olarak her bir bina için çevresel planı olmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 23: Sürdürülebilir ulaşım araçları teşvik edilmeli, turistin veya ziyaretçinin tekneye veya bilet satış ofisine sürdürülebilir ulaşım araçlarını kullanarak nasıl ulaşabileceğine dair tavsiyeler verilmelidir.

Tur işletmecisi limandan teknenin konumlandığı yere sürdürülebilir ulaşım araçlarının kullanımını teşvik etmelidir. Turistlere bisiklet kullanım programı hakkında gerekli bilgiyi sağlanmalıdır(otobüs saatleri, grup toplama servisleri). Ayrıca sürdürülebilir ulaşım araçları hakkında bilgi web sitelerinde bulunmalıdır.
Sürdürülebilir ulaşımın teşviki kiralık bisiklet ve bisiklet park yerinin sağlanması ile de yapılabilir.
Bu kriter Yerel Gündem 21 ile ilişkili olduğundan bu kriterin uygulanması açısından tur işletmecileri, yerel otoriteler ve/veya yerel gündem 21 grupları ile işbirliği yapabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 24: İlgili otoriteler çevreye zarar verebilecek olan olası kazalar hakkında bilgilendirilmelidir.

Tur teknesinde herhangi bir kaza meydana geldiğinde veya mürettebat çevreye zarar verebilecek herhangi bir kaza veya durum olabileceğini fark ettiğinde olası negatif etkileri en aza indirmek için mümkün olduğunca çabuk bir şekilde ilgili otoriterlere haber vermelidir.
Yerel otoriteler, yangın söndürme ekipleri, Kızılay, çevre otoriteleri ve liman yetkilileri vb ilgili otoritelerdir.
Kriter 29'a uygun olarak teknede oluşabilecek, çevreyi olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir kaza durumuna karşı teknede acil durum planı bulundurulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 25: Hız ve motor bakımında enerji verimliliğinin maksimum, kirliliğin minimum hale getirilmesi amaçlanmalıdır.

Tur teknesi olabildiğince az enerji kullanacak şekilde işletilmelidir. Bu kriteri karşılamak için turdan önce tur güzergahı planlanmalı ve gereksiz sapmalardan kaçınılmalıdır.
Uygun durumlarda motor kapatılmalı ve gereksiz hız artırımından kaçınılmalıdır.

Propan motorlarına ek olarak elektrikli motorların kullanımı da tavsiye edilir. Ayrıca mümkün olduğu durumlarda pervane korumasının kullanılması gerekir.
Yeniden kullanımına izin verilen yağ ve diğer sıvılar için filtreleme sistemlerinin de kullanılması tavsiye edilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 26: Demirleme sınırlamalarına uyulmalıdır. Deniz tabanını korumak için mümkünse bağlama şamandırası kullanılmalıdır. Bağlama şamandırasının bulunmadığı durumlarda tur tekneleri hassas olmayan alanlara demirlemelidir.

Dikkatsiz demirleme deniz dibinde ciddi etkilere neden olabilir, özellikle deniz dibinde mercan resifleri veya deniz otlakları etkilenir. Bu nedenle mürettebat her gezi öncesi deniz karakteristiği hakkında bilgilendirilmeli ve demirleme çok dikkatli yapılmalıdır.
Ulusal ve uluslar arası kanunlara saygı gösterilmeli ve diğer teknelerin her ihlali durumunda sorumlu otoritelere bildirilmelidir.

Demirleme şamandıraları bireysel demirlemeye göre güvenli ve çevre dostu bir alternatiftir ve etkinlik alanında mevcut ise tercih edilmelidir.

Eğer demirleme şamandıraları mevcut değilse tur tekneleri demirlemek için kum, çamur gibi hassas olmayan alanları tercih etmelidir. Tur işletmecileri yerel otoriteleri ve barınak yöneticilerini demirleme şamandıralarını yüklemeleri için teşvik etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 27: Tur teknesi ömrünü tamamladıktan sonra ulusal düzenlemelere uygun olarak bertaraf edilmelidir.

Tur teknesi ömrünü tamamladığında tekne tur işletmesi teknenin doğru ve çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesinden sorumludur. Tekne lisanslı bir geri dönüşüm tesisine götürülünceye kadar çevreye negatif etkileri olmayacak şekilde(halen sudayken yağ kaçağının olmaması gibi) muhafaza edilmesi sağlanmalıdır. Teknenin çevre için bir tehlike yaratması durumunda tekne sudan taşınarak güvenli bir alana çekilmelidir.
Tekne düzenli olarak takip edilmiyorsa izinsiz kişilerin girişinin engellenmesi ve tehlikeli atık ve maddelerin taşınması sağlanmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

GÜVENLİK HİZMETLERİ

Kriter 28: Yeterli sayıda, yerleri yönlendirme levhaları ile açıkça belirlenmiş ve ulusal otoritelerce standardı kabul edilmiş cankurtaran, ilkyardım ve yangın söndürme ekipmanları bulunmalıdır.

Tur teknelerinde başarılı güvenlik/emniyet uygulamaları ele alınırken, farklı aktörler ve farklı eylem çeşitleri arasında ayrım yapılması gerekmektedir:

- Kullanıcılar (turistler) ile tekne personeli arasındaki kullanım ayrımları
- Önleyici tedbirler ile Kurtarma/ Acil Durum tedbirleri arasındaki ayrımlar

Güvenliğin sağlanmasında kazaları önleyici tedbirler en önemli yere sahiptir. Kazaların önlenmesine yardım etmek için, tur işletmecisi ve personelinin teknenin gerektiği şekilde muhafaza edilmesini, ulusal mevzuata uyulmasını, personelin ve turistlerin emniyet konusunda yeterince bilgilenmesini ve/veya eğitilmesini sağlaması gerekmektedir. Her bir mürettebat teknede acil durumlarda görevinin ne olduğunu bilmelidir.
Ayrıca potansiyel güvenlik konularının(örneğin acil durumlarda toplanılması gereken alanın belirlenmesi) incelenmesi için risk değerlendirmesinin yapılması önerilir.
Tur işletmecisi teknede bulunan her bir yolcu için can yeleği sağlamalıdır. Çocuklar için de her zaman can yeleği seçeneği olmalıdır.
Bir kaza olması durumunda tekne, kazaya müdahale edilmesi için gerekli teknik araçlara veya ekipmana sahip olmalıdır. İkiden fazla güvertesi olan büyük tekneler için her bir mürettebat, kaza olması ihtimali göz önüne alınarak telsiz gibi iletişim donanımlarına sahip olmalıdır.

Can Kurtarma Ekipmanı

Tur teknelerinde suyla ilgili emniyet tedbirleri ele alınırken aşağıdaki genel rehber bilgilerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir:

- Suya düşen kişinin kendi başına sudan çıkabileceği imkanın bulunması
- Kendi yaşamını tehlikeye atmaksızın suda tehlike altında bulunan bir başka kişiye yardım edebilmek veya onu kurtarabilmek için bir kişinin bulunması

Teknede can kurtarma ekipmanı yeterli sayıda can yeleklerini ve merdivenlerini ve birkaç kurtarma teknesini içermelidir.

Can kurtarma ekipmanı ulusal can kurtarma idaresi tarafından onaylanmalıdır veya ulusal/uluslararası standartlara uygun olmalıdır. Ekipman yeterli sayıda ve bulunması kolay (levhalarla yeri belirtilmiş) olmalıdır ve ekipmanlara erişim kolay olmalıdır. Ekipmanın konumlandırılması ulusal mevzuata uygun olmalıdır.

Yangın Söndürme Ekipmanı

Teknedeki yangın söndürme ekipmanları (en azından) yangın söndürücüleri içermelidir; ancak su hortumları, yangın battaniyeleri, vb. gibi malzemeleri de içerebilir. Yangın söndürme ekipmanı ulusal yangın söndürme derneği/kuruluşu/makamı tarafından onaylanmış olmalı veya ulusal/uluslararası standartlara uygun olmalıdır.
Ekipman yeterli sayıda, bulunması kolay (levhalarla yeri belirtilmiş) olmalıdır ve ekipmana teknenin her köşesinden erişim kolay olmalıdır. Ekipmanın konumlandırılması ulusal mevzuata uygun olmalıdır.

İlk Yardım Ekipmanı

İlkyardım ekipman kutusunun içeriği ulusal mevzuata uygun olmalıdır ve ulusal veya uluslararası can kurtarma kuruluşunun koyduğu standartları karşılamalıdır. İlkyardım kutusunun içeriği düzenli olarak kontrol edilmeli ve gerektiğinde malzemeler yenileriyle değiştirilmelidir.
İlkyardım ekipmanının yeri teknede açık bir şekilde gösterilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 29: Farklı türdeki kazalar için acil durum planı bulunmalıdır. Mürettebat acil durum konuları ile ilgili temel düzeyde eğitilmelidir.

Kaza veya acil durum ortaya çıkarsa, tur işletmesi buna müdahale etmek için gerekli kurumsal organizasyon ve acil durum planları bulundurmalıdır.

Tur işletmecileri kirlilik durumunda, yangında veya yolcuların, mürettebatın ve çevrenin emniyetini etkileyen diğer olası kazalarda ne yapılması gerektiğini belirten bir acil durum planı bulundurulmalıdır. Teknede çalışan mürettebat acil durum planı ile ilgili bilgilendirilmelidir.

Acil durum planı aşağıdakileri içermelidir:
- Herhangi bir kaza durumunda iletişim kurulacak kişilerin tanımlanması
- Müdahale edecek ekibe yönetiminin ve diğer kişilerin katılımının sağlanması
- Teknede veya suda bulunan kişilerin korunması, kurtarılması ve tahliyesi ile ilgili prosedür
- Halkın bilgilendirilmesi ve uyarılması ile ilgili prosedür
- İlk yardım

Acil durum planları her yıl revize edilmelidir. Mürettebata verilecek acil durum eğitimlerinin her sezonda en az bir defa verilmesi önerilmelidir. İşe yeni başlayan personel fiili olarak işe başlamadan önce acil durum planı hakkında eğitilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 30: Teknede bulunan güvenlik önlemleri hakkında bilgi sunulmalıdır.

Kazayı engelleme güvenlik için en büyük tedbirdir. Birçok durumda kazalar insanlar tarafından engellenebilir. Bu nedenle güvenlik bilgileri ve eğitimi mürettebat ve yolcular için çok önemlidir.

Güvenlik tedbirleriyle ilgili genel bilgiler bir rehber veya mürettebat üyesi tarafından sözlü olarak sunulmalı ve davranış kuralarını içermelidir.(Kriter.2'ye bakınız)
Rehberli turlar için güvenlik önlemleri aşağıdakileri içermelidir:

- Cankurtarma, ilkyardım ve yangın söndürme ekipmanlarının nerede bulunduğu hakkında bilgi
- Diğer insanların güvenli olmayan bir durumda nasıl uyarılması ve nasıl yardım edilmesi gerektiğine dair detaylı bilgi
- Sıhhi olanakların yerleri hakkında bilgi
- Acil durumlarda nerede toplanılacağına dair bilgi
- Teknede güvenli bir şekilde nasıl hareket edilebileceğine dair tavsiye
- Teknede alkol tüketimine dair kılavuz

Küçük teknelerde rehberin yolculara güvenlik önlemleri hakkında eğitim vermesi yeterlidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 31: Engelliler için olanaklar bulunmalıdır.

Teknenin tasarımına ve ebadına ve yük alma kapasitesine bağlı olarak engelliler için olanaklar bulunmalıdır.

Olanaklar aşağıdakileri içermelidir:

- Engelliler için tekneye erişim olanakları
- Engelliler özel park yeri olanakları
- Engelliler için sıhhi olanaklara erişim imkanı

Engelliler için erişim ve olanaklar tüm ulusal ve uluslararası yönetmelikler/standartlara uygun olmalıdır. Tuvaletler tekerlekli sandalyenin girebileceği şekilde ve diğer engellilerin kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir.

Engellilerin tekneye ulaşım imkanları sınırlı ise tur işletmecileri müşterilerini rezervasyon öncesi bu durumdan haberdar etmelidir. Eğer engellilerin güvenliği ile ilgili ciddi kaygılar varsa tur işletmeleri engelli müşteri alımını reddetmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 32: Farklı olanakların yerlerini gösteren uygun işaretler(görseller) teknede bulunmalıdır.

Teknedeki olanakları gösteren uygun yönlendirme tabelaları(işaretleri) bulunmalıdır. İşaretler iyi kalitede ve anlaşılabilir olmalıdır.
Piktogramlar tercih edilebilir. Uygunluk durumuna göre aşağıdakilerin yerleri gösterilmelidir:

- Cankurtarma ekipmanı
- İlk yardım ekipmanı
- Acil toplanma noktaları
- Yangın söndürme ekipmanı
- Sigara içme alanı
- Engelli tuvaletleri de dahil olmak üzere tuvaletler
- Engelliler için erişim ve erişim noktaları
- Geri dönüşüm olanakları
- Yeme-içme olanakları

Daha büyük teknelerde bu olanakların bir harita üzerinde gösterilmesi tavsiye edilir.
Küçük tekneler bu kriterden muaftır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

SOSYAL SORUMLULUK

Kriter 33: Tur işletmecisinin cinsiyet, cinsel yönelim, din, engel, ırk ayrımı yapması kabul edilemez.

Bu kriter eşitliği sağlamak ve tur işletmecisinin tüm sosyal grupların haklarını korumayı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Turizmin de bir parçası olduğu uluslararası ekonomik çevrede diğer kültürlere saygı duymak ve her türlü insanı pozitif karşılamak oldukça önemlidir.
Aşağıdaki maddelerde ayrımdan kaçınılmalıdır:

- Yeni işçiler alırken
- İşçiler arasında
- Turistlere yönelik

Tur işletmesinin yöneticisi veya şirketin yöneticisi herhangi bir ayrım durumunda durumu rapor etmeyi ve durumun çözümü için olanak sağlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 34: Tekne turu işletmecileri ülkenin gelir seviyesine uygun, makul maaşlar ödemelidir.

Tur işletmecileri çalışanlarının deneyim seviyelerine ve sorumluluklarına göre maaşları ayarlamalıdır. Çalışanların cinsiyeti maaşların belirlenmesinde rol oynamamalıdır.
Ülke genelinde asgari ücret uygulaması varsa tur işletmecisi buna saygı duymalı ve en az bu ücreti çalışanlarına ödemelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 35: Ülkedeki en düşük yasal çalışma yaşına saygı duymalıdır.

Bu kriter, tur işletmelerini ülkedeki çocuk haklarını korumaya teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle yasal çalışma yaşına uygun olmayan kimseleri işe alınmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 36: Tur işletmesi yerli ürünler kullanmayı ve satın almayı tercih ederek yerel ekonomiye katkıda bulunmalıdır.

Tur işletmesi her nerede faaliyet yapıyorlarsa, yerel sosyo-ekonomik çevreye katkıda bulunmalıdır. Yerli ürünler kullanmayı ve satın almayı tercih ederek sadece yerel ekonomiye destek verme ve halkın refah seviyesini arttırmaya değil aynı zamanda ürünlerin kısa mesafeli transportasyonunun yapılmasına katkı sağlamış olurlar.

Bu nedenle mürettebat ve personel de sürdürülebilir ve yerel halka fayda sağlayacak yerel ürünlerin kullanılmasını ve turistlere servis edilmesini teşvik etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

SORUMLU TURİZM

Kriter 37: Hassas alanlara ve koruma alanlarına değer verilmelidir.

Tekne turu işletmecileri faaliyet alanı içerisinde bulunan koruma alanları ve hassas alanlar konusunda dikkatli olmalı ve bu konuda iyi bilgilendirilmelidir. Tüm düzenlemelere uyulmalı ve diğer teknelerden kaynaklı ihlal durumları sorumlu otoritelere rapor edilmelidir. Koruma ve hassas alanların kullanımına bağlı olarak meydana gelebilecek hasarın bedelinden sorumludurlar.
Bazı koruma alanları veya hassas alanlar türlerin büyüme dönemi veya çiftleşme mevsimi boyunca kapalı sezondadırlar. Eğer koruma alanları veya hassas alanlar kapalı sezondalarsa tur operatörleri bu periyoda saygı duymalı ve etkinliklerini buna göre ayarlamalıdırlar.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 38: Yabani hayata yaklaşırken düşük hızda ve hayvanların durumu değerlendirebilecek olma ihtimali varsayılarak davranılmalıdır. Hayvanlar kuşatılmamalı, kapana kıstırılmamalı ve takip edilmemelidir.

Tur tekneleri hayvanlara her zaman dikkatli bir şekilde yaklaşmalıdır. Onlara yavaş ve sabit hızda, genellikle 5 knotsu aşmayan hızda, aniden değişiklik olmayan sabit bir rotada yaklaşmalıdır. Bunalara ek olarak tur tekneleri aşağıdaki gibi davranmalıdır:

- Varolan tüm teknelerin hayvanların ya da hayvan gruplarının aynı tarafında olduğundan emin olmalıdır
- Onları iki tekne arasında veya ada, kıyı, resifler gibi fiziksel başka bariyerler arasına sıkıştırmaktan kaçınmalıdır
- Onları takip ederek değil, tekneye gönüllü yanaşmalarına izin verecek şekilde davranmalı
- Onlara önden veya arkadan doğrudan yanaşılmamalı

- Yolları kesilerek bir yöne gitmeleri zorlanmamalı

Tekneler, tüm hayvanlarla karşılaştıklarında minimum uzaklıklarını korumalıdır. Bu minimum uzaklık yaban hayatı gözleme aktivitesinin ek kriterinde tanımlanmıştır. Eğer Mavi Bayrak kriterlerinde her bir türe olan minimum uzaklık belirtilmemişse, yerel çevre organizasyonları, bilim adamları, koruma alanları yöneticiliklerinin tavsiyesiyle bu uzaklık tanımlanabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 39: Üreme dönemindeki hayvanların yakın yerlerinde özel tedbirler alınmalıdır. Yavrular gruplarından ayırılmamalıdır.

Hayvan gruplarına yaklaşırken aralarında üreme döneminde veya yavru olanların olabileceği de değerlendirilmelidir. Eğer böyle bir durum varsa tur teknesi hayvanlarla arasındaki mesafeyi arttırmalı ve teknenin varlığından kaynaklı herhangi bir rahatsızlık işareti olup olmadığını gözlemlemelidir. Eğer yavru bireylerde veya ebeveynlerde davranış değişikliği görülürse tekne, alanı terk etmelidir.

Genelde mümkün olduğunca üreme alanlarından kaçınılmalıdır. Mürettebat, üreme mevsimi, üreme alanları ve çabuk fark edilmesi açısından bireylerde meydana gelebilecek davranış değişiklikleri hakkında bilgilendirilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 40: Yaban hayatının doğrudan komşuluğundaki yerlerde gürültü minimuma düşürülmeli ve motor nötr hale getirilmelidir.

Gürültü ve ani sesler hayvanları alarma geçirebilir ve kaçmalarına neden olabilir. Bu nedenle havyalarla karşılaşılınca tüm ses kaynakları kapatılmalıdır. Teknedeki rehberler hayvanlarla karşılaşmadan önce bilgi vermeli, turistlere bağırmamaları ve başka sesler yapmamaları konusunda tavsiyede bulunmalıdır. Karşılaşma olasılığına karşın motor nötr hale getirilmeli veya kapatılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 41: Hayvanlara ve bitkilere dokunulmamalı ve toplanmamalıdır.

Tekne turu işletmecileri, turistleri hayvanlarla veya bitkilerle fiziksel temas kurmamaları konusunda bilgilendirme sorumluluğunu taşımalıdır. Canlı veya ölü herhangi bir organizmanın toplanması kesinlikle yasaktır.

Bu kriterin dışında kalan iki istisnai durum vardır:

- Rekreasyonal balıkçı tekneleri (Daha fazla bilgi için rekreasyonal balıkçı tekneleri için ek kritere bakınız)
- Araştırma amaçlarıyla kurulan fiziksel temas (etiketleme, örneklendirme). Sadece akredite olmuş araştırmacıların ve asistanlarının temasına ve araştırma için nesneleri toplamalarına izin verilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 42: Turistler ve personel hayvanları beslememelidir.

Hayvanları beslemek onların beslenme davranışlarını etkileyebilir ve koşullanmalarına neden olabilir. Bu sadece bir türü etkilemez aynı zamanda besin ağı denge durumundan çıkarsa tüm ekosistemi etkiler. Dahası bu durum hayvanların agresif davranışlarının artmasına neden olarak personelin ve turistlerin güvenliğini tehdit edebilir.

Bu nedenle tekne turu işletmecileri turistlere, hayvanları beslememeleri ve tekneden hayvanların yiyecek olarak algılayabileceği herhangi bir şeyi atmama konusunda tavsiye vermek zorundadırlar.

Aslında hayvanların beslenmesini sağlamayan balık yağı ve doğranmış balıketi gibi çekici maddelerin kullanımına izin verilmiştir. Tur işletmecileri bunların kullanımı ile ilgili turistleri bilgilendirmeli ve kullanılan miktarı ve türünü kayıt altına almalıdır.

Rekreasyonal balıkçı tekneleri bu kriterin dışında tutulmuştur. (Teknelerde besleme ile ilgili daha fazla bilgi için rekreasyonal balıkçı tekneleri için ek kritere bakınız).

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 43: Herhangi bir rahatsızlık belirtisinde tur teknesi hayvanlarla arasındaki mesafeyi arttırmalıdır.

Teknelerin varlığına farklı tür hayvanlar farklı tepki verebilirler. Eğer herhangi bir rahatsızlık belirtisi gösterirlerse, tekne önemli ölçüde aralarındaki uzaklığı arttırmalı veya bölgeyi terk etmelidir.
Türlere bağlı olarak rahatsızlık belirtileri aşağıdakileri içerebilir:

- Uyarıcı haykırış sesleri
- Yönlerinde ani değişiklik
- Olağandışı dalma davranışı
- Dinlenme veya üreme alanlarını terk etme

Teknede kaptanın yanı sıra rehber, gözlem bölgesinde düzensiz olabilecek türlerin rahatsız olduklarını belirten spesifik işaretlerin farkında olmalı ve normal davranışları ile teknenin varlığından kaynaklı davranışları arasındaki farkı ayırt edebilmelidir.
Eğer herhangi bir rahatsızlık belirtisi görülürse, tekne bireyler olağan davranış gösterene kadar aralarındaki uzaklığı arttırmalı veya bölgeyi terk etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

Kriter 44: Tekne turu işletmecileri araştırma kurumlarıyla işbirliğine açık olmalıdır. Araştırma platformu için fonksiyonel olabilen ve yaban hayatı gözlemi için data toplayabilen şirket gemileri araştırmacılar için yararlanabilir olmalıdır.

Araştırma, sorumlu tur aktivitelerini yönetmek için anahtar parçadır. Çevreyi ve yerel yaban hayatını insanın nasıl etkilediğine dair etkili kanıtlar bulunursa turizm endüstrisi uygulamalarını değiştirebilir ve kullandıkları ürünleri daha çevre dostu ve sürdürülebilir olanlarla değiştirebilirler.
Bu nedenle tur işletmecileri üniversiteleri ve araştırma kurumlarını işbirliğine teşvik eder.
İşbirliği bunları kapsayabilir:

- Araştırmacılara, araştırma platformu olarak tekneyi kullanmalarına izin vermek
- Fotoğraf ve sayım gibi maddeleri içeren database oluşturmak, halk ve araştırmacılar için bunları elde edilebilir kılmak

Bununla birlikte tur işletmecileri turistlerin, araştırmacıların ve araştırma ekipmanlarının varlığından olumsuz etkilenmemelerini sağlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur tekne aktiviteleri

Kriter 45: Yaralı, dolanık, sahile vurmuş veya ölü hayvanlar yerel otoritelere rapor edilmelidir.

Yaralı, dolanık, sahile vurmuş veya ölü hayvanlar görülürse mürettebat üyeleri gördüklerini hemen ilgili yerel otoritelere bildirmelidir. Teknede bu otoritelerle ilgili iletişim listesi kolay erişilebilir bir yerde bulundurulmalıdır. Bu otoriteler yerel çevre otoriteleri, liman otoriteleri ve koruma alanları yönetimi olabilir. Yaralı, dolanık, sahile vurmuş hayvanlara dokunulmamalı ve toplanmamalıdır. Sadece ilgili otoriteler ilgilenebilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur tekne aktiviteleri	

EK A: Muafiyet Durumları

Mavi Bayrak alabilmek için bütün zorunlu kriterler karşılanmalıdır. Ulusal Jürinin işlemlerinden dolayı bir fikir ayrılığı çıkması ve müracaatçının bütün zorunlu kriterleri yerine getirememesi durumunda, Ulusal Jüri, tur teknesini muafiyet durumu olarak Uluslararası Jüriye iletebilir. Muafiyet talebinin olduğu başvurularda Ulusal Jüri, başvuruyu gerekli belgelerle, hangi kriterin yerine getirilmediği ve muafiyet istenmesinin sebeplerinin açıklamaları ile birlikte Uluslararası Jüriye iletmek zorundadır.

Bir tur teknesi aşağıdaki durumlarda muafiyet için başvurabilir;

- Olanaklar başvuru esnasında yapım aşamasında ise, ancak sezonun başlaması ile tamamlanacaksa
- Teknenin boyutu veya tasarımı kritere uymasına izin vermiyorsa
- İlgili ülkede atık yönetimi farlı çeşit atıkların geri dönüşümüne izin vermiyorsa
- Tur teknesinin bulunduğu liman olanakları kritere uymasına izin vermiyorsa
- Eğer tur işletmesi bilet satış ofislerini başka kuruluş/şirketlerle paylaşıyorsa yani binanın çevre yönetimi üzerindeki etkileri sınırlıysa

EK B: Mavi Bayrak Programı Hakkında Bilgi Sergilenmelidir (Kriter 3)

MAVİ BAYRAK PROGRAMI

Bu tekne tur işletmesi Mavi Bayrak ile ödüllendirilmiştir. Mavi Bayrak çevreyi korumak için özel çaba sarfeden Tekne turu işletmecilerini ödüllendiren gönüllü bir eko-etikettir. Mavi Bayrak almak için tur işletmecileri:

- Çevre Eğitimi ve Bilgilendirme
- Çevre Yönetimi
- Güvenlik ve Hizmetler,
- Sosyal Sorumluluk ve
- Sorumlu Turizm

konularını kapsayan birçok kriteri yerine getirmelidir.

Mavi Bayrak ödülünü seçerek tekne turu işletmecileri, siz ve aileniz deniz ve tatlı su çevrelerinin sürdürülebilir kullanımı ve turizm sektörünü rekreasyonel aktivitelerin çevre üzerinde oluşturabileceği olası negatif etkilerini en aza indirmeye katkı sağlayabilirsiniz.

Mavi Bayrak Programı Hakkında:

Mavi Bayrak ödülü uluslararası bir sivil toplum örgütü olan FEE (Foundation for Environmental Education-Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı) tarafından verilmektedir ve katılımcı her ülkede ulusal kuruluşlar tarafından temsil edilmektedir.
Mavi Bayrak, plajlar, marinalar ve tur tekneleri için verilen çevresel bir ödüldür. Tur tekneleri için Mavi Bayrak kriterleri beş ana başlığı kapsar:

a) Çevre Eğitimi
b) Çevre Yönetimi
c) Güvenlik ve Hizmetler
d) Sosyal Sorumluluk
e) Sorumlu Turizm

Program kriterleri zamanla geliştirilir, bu nedenle katılımcı tur işletmeleri Mavi Bayrak almak için ilgili çevre sorunları üzerinde çalışmalarını sürdürmelidir. Mavi Bayrak akreditasyonu sadece bir sezon için verilir ve kriterler yerine getirildiği takdirde geçerlidir. Aksi durularda yerel seviyedeki sorumlu kişi bayrağı indirmekle yükümlüdür.
Uluslararası FEE genel merkezinin yanı sıra ulusal FEE organizasyonu Mavi Bayraklı alanları ve tur teknelerini sezon süresince haberli ve habersiz kontrollerle denetler.

Çevreyi korumak için harekete geçerek de Programa yardımcı olabilirsiniz:

- Atık kutuları kullanın ve mümkünse geri dönüşüm yapın
- Gideceğiniz yere toplu taşıma kullanarak, yürüyerek veya bisiklet kiralayarak gidin
- Doğayı sevin ve saygılı davranın
- Eğer mümkünse tatil için çevreye dikkat eden ve çevre dostu oteller seçin. Mavi Bayrakla birlikte konaklamalar için FEE'nin geliştirdiği bir diğer eko-etiket programı: Yeşil Anahtar.

Yerel, Ulusal ve Uluslararası sorumlu Mavi Bayrak tarafları:

Ulusal ve Uluslararası Mavi Bayrak koordinatörünün ve yerel sorumlu kişinin adresi ve telefon numaraları yazılmalıdır. İsim ve adreslere eşlik edebilecek yazı aşağıdaki gibi olabilir:
"Bunlar Mavi Bayrak yerel, ulusal ve uluslararası iletişim bilgileridir. Mavi Bayrak ödüllü bu teknedeki deneyimleriniz hakkında bize geri dönüt vermeniz için iletişime geçmenizden memnuniyet duyarız. Bunu yapmanız Mavi Bayrağın mükemmelliğin ödülü olarak kalmasına yardım edecektir."

EK C: Çevre Eğitim Etkinlikleri için Kılavuz (Kriter 4)

Tekne turu işletmecilerinin organize ettiği aktivitelerin çevresel dayanağı olmak zorundadır. Tekne turu işletmecileri çevresel konulara odaklanmalı, sürdürülebilir ve sorumlu davranış ve örnekleriyle teması olmalıdır. Aktivitelerin çevre konusu ile olan ilişkisi katılımcılarca anlaşılır olmalıdır.

Teknede yapılan etkinlik türleri(Her tekne turunda en az bir etkinlik yapılması önerilir)

Aktif Katılım Etkinlikleri: Eğitsel oyunlar ve quizler, çocuklar için eğitsel boyama kitapları ve diğer interaktif bilgi materyalleri, aktif katılımcılı yaban hayatı gözleme(dürbün tedarik edilebilir vb.), gezinti esnasında rehberli su altı temizliği, turistlerin bilimsel araştırmalara katılmalarına imkan verme(örneğin bilimsel veritabanı için fotoğraf çekmeye teşvik etme),tur esnasında görülebilecek türlerin bulunduğu eğitsel işaretleme listesi tedarik etmek.

Sezonda yapılan etkinlik türleri(her sezon en az üç etkinlik organize edilir)

Etkinlikler, farklı kullanıcı grupları için farklı çevre eğitim faaliyetlerinin bir karışımı olmalıdır. Farklı etkinlik türleri dört kategoriye ayrılabilir:

Pasif Katılım Etkinlikleri: Bu tür faaliyetler gösterileri, filmleri, sunumları, slayt gösterilerini, konferansları, tartışmaları, uluslar arası uzmanların yapacağı sunumları, vb. kapsar.

Aktif Katılım Etkinlikleri: Bu tür faaliyetler limanda/web sitesinde eğitici oyunları, tiyatro/oyunları, temizlik günlerini, su altı temizliğini, fotoğraf veya resim yarışmalarını, doğayı yeniden yapılandırma projelerini, yeşil teknoloji projelerini kapsar.

Eğitim Etkinlikleri: Bu, eğiticilerin, çocuklardan sorumlu kişilerin, öğrenci gruplarının, özel ulusal eğitim programlarının, okullara veya üniversitelere eğitici gezilerin eğitimleri olabilir.

Yayın ve Medya: Bölgesel, yerel ve ulusal radyo veya televizyon istasyonlarıyla çevresel konular ve doğa koruması hakkında röportaj yapmak, yerel çevre konularını içeren bilgilendirme broşürü veya kitap üretimi, online eğitici oyunlar ve quizler yayınlamak vb.

Hedef gruplar

Etkinliklerin geniş ve farklı gruplardan oluşan bir hedef kitlesi olmalıdır. Tur işletmecisinin yerel çevrenin kullanımını etkileyecek çok farklı faydalanıcı gruplarının farkındalığını artıracak ve bu grupları eğitecek bir programı hazırlaması oldukça önemlidir. Bu faydalanıcı gruplar ziyaretçiler, yerli halk, turizm çalışanları, balıkçılar, yerel sanayi, vb. olabilir. Etkinliklerin türü, miktarı ve hedef grupları duruma uygun olmalıdır. Örneğin, büyük bir turizm yöresinde, tüm halk için her sezon birden fazla etkinlik düzenlenmelidir.

Diğer mevcut programlarla bağlantı kurulması:

Faaliyetler, halen plajda veya yörede uygulanmakta olan bir çevre eğitim programının bir parçası olabilir (Yerel Gündem 21 faaliyetleri, Eko-Okullar etkinlikleri vb.). Tur işletmecilerinin eğitim faaliyetleri düzenlerken yerel STK'lar ile birlikte çalışması da tavsiye edilir.

Etkinlikler ile ilgili bilgiler

Halka açık etkinliklerle ilgili bilgi bilet satış ofislerinde, tur işletmelerinin web sitelerinde yer almalıdır ve tercihen aynı zamanda turizm gazetelerinde veya dergilerinde yayınlanmalı veya turizm ofislerine yapıştırılmalıdır. Yayınlanan bilgi; ne tür etkinliklerin, ne zaman ve nerede gerçekleştirileceğine, kimler için olduğuna, vb. ilişkin bilgileri içermelidir.

Tur teknelerinde çevre eğitimi ve bilinçlendirme faaliyeti olarak kabul edilmeyen etkinlikler

Aşağıdaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile kriterinin karşılandığı kabul edilmez:

- Diğer Mavi Bayrak kriterlerinin yerine getirmek için gerçekleştirilen faaliyetler
- Sürdürülebilir turizme özel olarak odaklanmayarak sadece turizme odaklanan etkinlikler
- Sadece tur işletmesinin tanıtımına odaklanan etkinlikler

EK D: Tur Esnasında veya Tur Öncesi Rehberin Vermesi Gereken Bilgiler (Kriter 19)

Tur esnasında veya tur öncesinde rehberin vermesi gereken bilgiler aşağıdakileri içermelidir:

- Güvenlik talimatı
  - Sağlık olanaklarının nerede bulunduğu
  - Güvenlik donanımlarının nerede bulunduğu
  - Acil toplanma noktaları
  - Teknede güvenli bir şekilde nasıl hareket edileceği

- Davranış kuralları
  - Sigara kullanım prensipleri
  - Hayvanlarla karşılaşılınca uygun davranışın sergilenmesi(beslememe, dokunmama, gürültü azaltma vb.)
  - Teknede çöp kutularının yeri ve geri dönüşüm politikası

- Çalışılan alan hakkında bilgi
  - Deniz koruma alanı hakkında bilgi(eğer mümkünse)
  - Alanın özel doğal karakteristiği (topografi, vejetasyon)
  - Çalışma alanındaki kültürel değerler
  - Tur esnasında görülebilecek türler hakkında detaylı bilgi

- Yerel çevre ve türler üzerindeki insan kaynaklı tehditler hakkında bilgi
  - Deniz çöpleri üzerine özel odaklanma örneğin materyallerin ayrışma süreleri

EK E: Çevresel Plan Oluşturmak için Araçlar (Kriter 9)

Tur teknelerinin Mavi Bayrak Programına katılımları farklı büyüklük ve kapasitededir. Kriter 9'a uygunluk iki yolla olabilir:
Ya

a) Çevresel takip defteri olarak istenilen planlama ve uygulama/performans aracılığıyla ya da
b) Uygun bir çevre yönetim sisteminin uygulanması aracılığıyla

a) 'Çevresel takip defteri' sistemi

'Çevresel takip defteri' sisteminde, Mavi Bayrak tekne turu işletmecileri çevresel amaçları listelenmiştir. Tur operatörü, tekneler ve binalar için en önemli ve en çok ilişkili amaçları seçebilir, ancak kendini bunlarla sınırlamamalıdır. Bu amaçların Ulusal Koordinatörle görüşülmesi/tartışılması tavsiye edilir. Sürekli gelişim için tur operatörünün her yıl yeni ve daha ileri hedefler koyması gerekir, fakat tur operatörü önceki hedefleriyle ilgili çalışmayı tercih edebilir.

Başvuru formunda gelecek sezon için yerine getirme niyetinde olduğu hedefler hakkında bilgi vermelidir. Aynı başvuru formunda tur operatörü, bir önceki sezonda başarmış olduğu hedefleri çevresel takip defterinin bir örneğini göndererek rapor etmelidir. Tur operatörü sezon süresince hedeflerini değiştirebilir ancak bunun için iyi bir nedeni olmalıdır ve bu çevresel takip defterine yazılmalıdır. Tur operatörünün hedeflini değiştirmeden önce Ulusal Koordinatörle iletişime geçmesi şiddetle tavsiye edilir. İstisnai durumlarda, tur operatörü hedefini yerine getirememişse ve bunun için makul bir açıklaması varsa, Ulusal Juri muafiyet vermeyi tercih edebilir.
Aşağıda tekneler için çevresel plana ilişkin FEE tarafından ilgili hedefler önerileri verilmiştir. Aynısı binalara da uygulanabilir:

Hedef	Tanım	Daha fazla bilgi
1	**Elektrik**	
1a	Enerji tüketen ampuller değiştirin	Yerine enerji tasarruflu ampuller takın
1b	Teknede ışıklandırma yönetimi	Otomatik ışıklandırma
1c	Eski tesisat ve ekipmanların değiştirin	Buzdolabı, dondurucu, kahve makinesi vb.
1d	Güneş ışığı kolektörü, güneş enerjisinin toplanması	Suyun ısıtılması
1e	Teknede elektrik yalıtımının araştırılması	

2	**Su**	
2a	Su tasarrufu ekipmanları kurulması, örneğin duşlar	
2b	Su tasarruflu muslukların kurulması	
2c	Muslukların, tuvaletlerin, duşların vb. değiştirilmesi	Daha az sifon suyu kullanılan tuvaletler ve/veya iki tip sifonlu tuvaletler(3/6 litre)

2d	Tesisatın denetlenmesi	Atık borusu, su borusu vb.
2e	Musluk ve duşlardaki düğmeler	
2f	Enerji tasarrufu hakkında bilgi	
2g	Tuvalet atıklarını almak için çevresel olanakların kurulması	

3	**Çevre dostu ürünlerin sayın alınması ve kullanılması**	
3a	Çevre dostu boyaların kullanılması	
3b	Temizlik ve yıkama için çevre dostu sabun kullanılması	
3c	Tek kullanımlık bardak, tabak, çatal, bıçak ve kaşıkların değiştirilmesi	Biyolojik olarak parçalanabilen/kağıt ürün kullanımı Yeniden kullanılabilen çatal, kaşık, bıçak, tabak vb. kullanımı

4	**Atık**	
4a	Atık yönetimi ve bertarafı	Organik(kompost için) ve inorganik/toksik atıkların ayrılması. Evsel atıkların ayrımı için ek konteynırlar kurulması

Mavi Bayrak tur teknesinin Çevresel Takip Defteri

Teknenin adı:	
Sorumlu kişi:	
Yıl:	

Etkinlik	Tarih	Amaç	Tanım	Katılımcılar	Dökümanlar
Amaç	15.01.2015	1a	Teknenin her yerinde enerji tasarruflu ampullerle değişimi	Brian Jones Peter Smith	
Amaç	15.01.2015	2a	Tek kullanımlık plastik bardakları kağıt bardaklarla değiştirmek	Brian Jones Peter Smith	
Eylem	15.05.2015	1a	Teknedeki ampuller değiştirildi	Brian Jones	Faturaların kopyası ve fotoğraflar
Eylem	30.05.2015	2a	Tek kullanımlık plastik bardaklar kağıt bardaklarla değiştirildi	Brian Jones	Faturaların kopyası ve fotoğraflar
Daha fazla görüş: 2015 elektrik tüketiminde tasarruf edildiğini görmeyi umuyoruz.					

b) Çevresel Yönetim Sistemi

Eğer tur operatörü bir çevresel yönetim sistemi yoluyla uygunluğu sağlamayı seçerse, ya resmi sistem sertifikası aracılığıyla (ISO 14001 veya EMAS sertifika sistemi) ya da tur operatörü burada tanımlanan paralel bir çevre yönetim sistemi aracılığıyla uygunluğu sağlamayı seçebilir. Çevresel yönetim sistemleri hakkında daha fazla bilgi için her zaman Ulusal Koordinatörle iletişim içinde olmak mümkündür.
Çevresel yönetim sistemi tekrarlanabilen bir süreçtir. Bu süreç aşağıdaki gibidir:

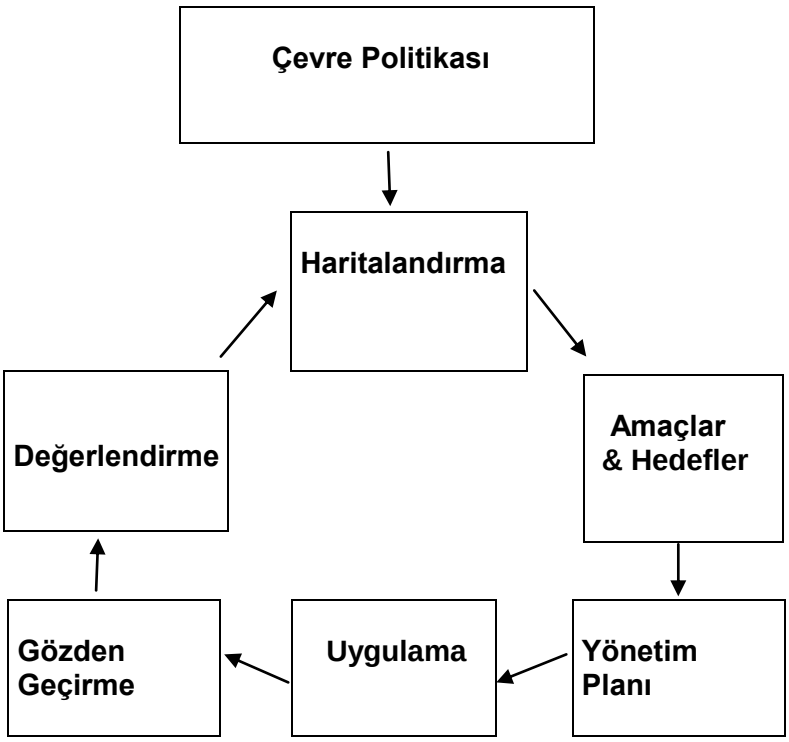

Çevre Politikası, Tekne turu işletmecileri etkinliklerden kaynaklı yüklemeleri nasıl azalttığını ele alır ve kullanıcıların ve paydaşların çevreyi korumak için aktif çaba harcamalarına nasıl ilham verildiğine iyi bir örnek olmalıdır. Tur operatörü işleri ve amaçları, etkinliklere ve isteklere uygun olarak öncelik sırasını koymalıdır. Bazı tavsiye edilen alanlar (su, atık ve enerji tüketimi, sağlık ve güvenlik konuları, ve çevreye uyumlu ürünlerin kullanımı) adres gösterilmelidir.

Haritalandırma çevresel çalışmanın daha sonra yapılacak olan planlanması ve değerlendirmesi için önemli bir başlangıç noktasıdır. Tur operatörünün gerçek yüklemesi bilinmelidir.
Çevresel yüklerin değerlendirilmesinde sistematik olmak ve önceki yılların başarılarının kolay algılanmasını sağlamak önemlidir. Çevresel faktörlerin sayısı sınırlıdır ve çoğu kullanıcı en önemli faktörlere dikkat çekebilir. Genel haritalandırma sürecinde aşağıdaki adımlar kullanılabilir:

- Teknelere ve binalara genel bir bakış geliştirmek
- Teknelerde ve binalarda üretilen çevresel yükleri belirlemeye çalışmak(enerji formunda, su, materyaller, atık vb.)
- Gözlemlenen tüm çevresel şartların dikkate alındığı(Hangi çevresel yükler mevcut? Etkiler nerede görülebilir? Etkilerin nedenleri nelerdir?) fiziksel muayene yapmak

En önemli çevresel yükleri tanımlamak ve makul bir ayrıntı düzeyi belirlemek önemlidir. Teknenin veya binanın değerlendirilmesinde, sistematik olması, yıllar içindeki tüm değişiklik/gelişmelerin görülmesini ve ilgili tüm konuları içermesini sağlaması açısından önceden tanımlanmış bir plan kullanmak iyi bir fikir olabilir.

Yönetim planı ilk defa yapıldığı zaman, mümkün olduğunda, geçtiğimiz yıllar boyunca meydana gelen en önemli gelişmeleri içermelidir (enerji veya su tasarrufu düzenlemeleri vb.). Bu gelişmeler hakkındaki bilgi, gelişimin yeni alanları için bir gösterge olabilir.

Hedefler ve amaçlar: Çevresel yükler belirlendiği zaman yüklerin nasıl idare edileceği ve her bir çevresel durum için hangi hedeflerin belirleneceğine karar verilmelidir. Bir başka deyişle kararlar, gözlemlenen koşulların değiştirip değiştirilmeyeceğine göre alınmalıdır. Bundan

sonra, atık yönetimi, enerji tüketimi ve kabul edilebilir deşarj standartları ile ilgili değerler dikkate alınarak hedef ve amaçlar belirlenmelidir. Hedef ve amaçlar belirlenirken tur operatörünün çevresel politikası dikkate alınmalıdır.

Yönetim planı: Mevcut çevresel politika ve hedefler ile birlikte gelecek yıl için öncelikli alanlar üzerinde karar alma zamanıdır. Çalışmalar öncelik sırasına göre belirlenmelidir çünkü tüm alanlarda aynı anda başlaması bazen mümkün olmayabilir. Bu süreç boyunca etkilerin seviyesinin yanı sıra önemi ve çevresel yüklerin boyutu dikkate alınmalıdır. Öncelikli olarak aşağıdaki konular dikkate alınmalıdır:

- Etki (Çalışmadan ne gibi bir etki bekleniyor?)
- Ekonomi (Ne kadar tutar? Hangi tasarruflar beklenebilir? Uygulamayı finanse etmenin dış yolları var mı?)
- Çevresel farkındalık (Çalışmaların sahip olduğu etki ne?)
- İş sağlığı (İş sağlığı için avantajları var mı?)

Önce ne yapılması gerektiğine karar verilir, daha sonra özel çalışmanın belli bir zaman diliminde nasıl yapılacağına karar verilir. Çalışmanın bir şemasını oluşturmak faydalı olabilir.

Uygulama: Yönetim planının uygulaması, turistlerin ve personelin davranışlarında, davranış kurallarında değişiklik ve yeni direktiflerin üretimini gerektirir. Herkesi yönetim planı hakkında ve ne istenildiği hakkında bilgilendirmek önemlidir.

Gözden geçirme/denetim yönetim planının yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilmesidir.
İçsel gözden geçirme/denetim şunları içermelidir:

- Hedeflerin başarıldığını kontrol edilmesi
- Beklenilen etkilerin elde edilip edilmediğinin kontrol edilmesi
- Herhangi bir uyuşmazlığın nedenlerinin araştırılması ve kapsamı
- Beklenilmedik etkilerin fark edilmesi
- İçsel gözden geçirme/denetimdeki gözlemlerin not edilmesi

Değerlendirme çevre yönetimi sürecinde yılda bir defa bir araç olarak ve aynı zamanda gelişmeleri haricen teşvik etmek için yayınlanmalıdır. Değerlendirme aşağıdakileri içermelidir:

- Başlıca çevresel yüklerin tanımı
- Önceki çevresel gelişmeler(ilk yıl: önceki insiyatifler, ikinci yıl: yönetim planını takip etme)
- Çevre politikası ve hedefler
- Çevresel yönetim planı

Sürecin devamlılığı: İlk yılki süreçten sonra etkiler değerlendirilebilir ve süreç tekrar başlar(bir önceki yıldan daha üst bir seviyede). En önemli çevresel yükler tekrar belirlenir. Yönetim planı gözden geçirilmeli ve gözlemlenen etkilerle beklenen etkiler karşılaştırılmalıdır. Çevre politikası da değişikliklere ihtiyaç duyulabileceğinin dikkate alınması açısından değerlendirilmelidir. Daha sonra bir sonraki yıl için hedeflere ve yönetim planına karar verilir. Çalışma bir önceki yıldan çözümlenmemiş konuları da içerebilir.

EK F: Temizlik Malzemelerinin Kara Listesi (Kriter 19)

Temizlik ürünlerinin kara listesi uzman kuruluş olan Ecoconso tarafından hazırlanmıştır. Bu çok amaçlı ve temizlik ürünlerini kapsar. Herhangi bir özel alanın temizliği için özel ürünler gereklidir ve biri bunun ulusal mevzuata uygunluğunu kontrol etmeye ihtiyaç duyar.

Aktif yüzey maddeleri:
Aktif yüzey maddeler oksijenli ortamlarda rahatça biyolojik olarak ayrışmaz.
Oksijensiz koşullarda biyolojik olarak parçalanamayan aktif yüzey maddeleri ve H400/R50(sucul yaşam için oldukça toksik), Alkilfenol etoksil(APEOs), sadece fenol etoksil(NPEOs) ve kuvaterner amonyum bileşenlerinin türevleri olarak sınıflandırılan aktif yüzey maddeleri rahat bir şekilde biyolojik olarak parçalanmaz.

Ayırma ve ölçeklendirme maddeleri:
EDTA(etilen daimin tetraasetat)ve tuzları, fosfat

Asitler:
Fosforik asit, hidroklorik asit, sulfirik

Bazlar:
Amonyum hidroksit

Çözücüler:
150 santigrad dereceden düşük kaynama noktasına sahip %6'dan fazla uçucu organik madde içeren (VOC: volatile organic compound)deterjanlar

Klor:
Kimyasal olarak aktif klor bileşikleri (sodyum hipoklorid)

Koruyucular:
Formaldehit
Korumadan ziyade diğer amaçlar için eklenen antimikrobik veya dezenfektan içerikler
H410, H411, R50/53 veya R51/53 olarak sınıflandırılan biyolojik olarak birikebilen koruyucular
Biyoyoğunlaşma faktörü(BFC)<100 veya logKow(log octanolwater bölme katsayısı)<3 olan koruyucular biyolojik olarak birikebilen olarak değerlendirilmiyor.

Buna ek olarak Mavi Bayrak, içeriklerin toksikliğini kontrol etmek için ChemSec' in tehlikeli kimyasallar listesinin(SIN) kullanımını da tavsiye ediyor: http://sinlist.chemsec.org/

KUŞ GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTER

Kriter 1: Tur tekneleri kuş kümelerine doğrudan hareket etmemelidir.

Kuş sürüleri ile tekne arasında minimum uzaklığın korunması gerekir. 25 m veya daha büyük tekneler için kuş sürüleri ile tekne arasındaki uzaklık minimum 50m, 25m veya 25m'den daha küçük tekneler için kuş sürüleri ile tekne arasındaki minimum uzaklık 30m olmalıdır.
Hedef kuşların 100m yakınındayken gürültü minimumda tutulmalı ve hız uyarıcı olmayan bir hıza düşürülmelidir. Bu, kuşlar üzerindeki rahatsızlığı minimuma indirecek ve gerginliği azaltacaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 2: Kuşların dikkatlerini çekmek için kullanılan kuş kayıt seslerinin kullanımına izin verilmez.

Kayıt sesleri doğal davranışı bölmeye ve kuşların yuvalarını terk etmelerine yol açabilir. Bu nedenle Mavi Bayrak akreditasyonuna sahip tur teknelerinin kuş sesi kayıtlarının kullanımı yasaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 3: Flashlı fotoğraf çekiminden kaçınılmalıdır.

Flashlı fotoğraf çekimi özellikle beslenme esnasında gözlemlenen kuşları dağıtabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 4: Fener veya diğer aydınlatıcılarla kuşların dikkati çekilmemelidir.

Işığın yetersiz olduğu saatlerde güçlü aydınlatıcıların özellikle yuvalama alanlarında kullanılmamalıdır. Güçlü aydınlatıcılar kuşların yuvalama alanlarını terk etmelerine ve yumurtaların ziyan olmasına neden olabilir. Bununla birlikte rehber ve mürettebat turistlere bilgi vermekle ve Mavi Bayrakla ödüllendirilmiş teknelerde bu davranışa izin verilmediğini belirtmekle yükümlüdür.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 5: İnsanların daha iyi gözlemleyebilmesi için kuşların ürkütülüp uçmalarının sağlanmasına izin verilmez.

Dikkatlerini çekmek veya daha iyi görüntülerini almak için kuşlara herhangi bir nesne atmak, onlara su sıçratmak ve yüksek ses kullanmak yasaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER

Tüm kuş gözlem tekneleri	

KAFES DALIŞI TEKNELERİ İÇİN EK KRİTER

Kriter 1: Kafes dalışı için kullanılan kafes, ne kafesin içindeki insanlar için ne de kafesin dışındaki köpek balıkları için bir tehlike yaratmayacak şekilde tasarlanmalıdır. Kafes parmaklıkları hiçbir boyuttaki köpek balığının kafesten içeri giremeyeceği şekilde oldukça dar olmalıdır.

Kafes dalışı sunan tekne işletmecisi ne kullanıcıların ne de tekneye yaklaşan hayvanların kafeslerde kendilerini yaralamayacağını garanti etmelidir. Kafesin keskin kısımları veya köşeleri kaplanmalı yada yuvarlak hale getirilmelidir ve hiçbir kişinin veya köpek balığının kafesten sarkan halatlara veya zincire dolaşmayacağını garanti etmelidir. Ayrıca köpek balıklarının tekne ile kafes arasında yakalanmayacağı(kıstırılmayacağı) garanti edilmelidir. Kafes dalış tur operatörü, kafeslerin içine hiçbir köpek balığının girmesinin mümkün olmadığı şekilde tasarlandığından emin olmalıdır. Yavru köpek balıkları parmaklıklardan içeri yüzememelidir. Bu nedenle parmaklıklar arası boşluk 350mm'yi aşmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

Kriter 2: Kafesin tekneye emniyetli bir şekilde eklendiği teminat edilmelidir.

Kafes tekneye uygun ekipmanla eklenmelidir. Her dalış öncesi mürettebat birleştirici elemanların sağlam olup olmadığını ve mekanizmanın suda düzgün bir şekilde çalışıp çalışmadığını kontrol etmek zorundadır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

Kriter 3: Kafese tüm giriş noktaları kapı veya portalla kilitlenebilir olmalıdır. Kafese erişim güvenli olmalıdır.

Köpek balıklarının kafese, su dışına sıçrayarak kazara girişlerini engellemek için giriş noktaları kapatılmış veya kilitli olmalıdır.
Dahası kullanıcıların kafese güvenli erişimi ve herhangi bir acil durumda kafesi kolay bir şekilde terk etmeleri sağlanmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

Kriter 4: Korunan türler yem olarak kullanılmamalıdır.

Korunan türlerin veya bu türlerin parçalarının köpek balıklarına yem olarak kullanılmasına izin verilmez. Tur tekneleri işletmecisi, korunan türlerin yem üretim işleminde kullanılmadığını kanıtlamak için yemin türü ve miktarı ile ilgili kayıt tutmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

Kriter 5: Köpek balıklarını çekmek için kullanılan tuzak yemler, hayvanlar için bir tehlike oluşturmayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Tur teknesi işletmecileri, köpek balıklarını çekmek için kullanılan tuzak yemlerin hayvanlara zarar vermeyeceğini garanti etmelidir. Tuzak yemler yumuşak maddelerden yapılmalı ve sivri köşelere sahip olmamalıdır. Tuzak yem kullanım süresi sınırlandırılmalı ve köpek balığı başına 20 dakikayı aşmayacak şekilde ayarlanmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

Kriter 6: Hayvanların avlanma durumunda, tur teknesi avın yolunu kesmemelidir. Avlanma alanına 50m'den yakın uzaklıkta bulunulması yasaktır. Avlanma alanının 100m yakınında ikiden fazla teknenin bulunması yasaktır.

Tur teknesi, köpek balıklarının doğal avlanma davranışına müdahale etmediğinden emin olmalıdır. Bu nedenle avlanma alanına olan uzaklıklarını korumak ve hızlarını azalmak zorundadırlar. Avlanma alanına yaklaşırken alanın 100m yakınında tavsiye edilen hız 10 knottur.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

Kriter 7: Köpek balığının 300m yarıçapı içerisinde birden fazla kafes dalış teknesi varsa, tekne 10 knotu aşmayacak şekilde hızını düşürmelidir.

Teknenin diğer tekneler tarafından etkilenen köpek balığı ile çarpışma olasılığını minimize etmek için köpek balığı veya köpek balığı gruplarının 300m yarıçapı içerisinde tekne hızı 10 knot'a veya daha düşük hızlara düşürülmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

REKREASYONEL DALIŞ TEKNELERİ İÇİN EK KRİTER

Kriter 1: Dalış turları yalnızca geçerli sertifikaya sahip nitelikli, dalma konusunda uzman olan kişiler tarafından yürütülmelidir.

Tüm dalış uzmanları, akredite bir eğitim organizasyonundan verilmiş ve yerel otoritelerce tanınmış geçerli bir sertifikaya sahip olmalıdır. Dalış uzmanı eğer yerel sakin değilse dalış alanı ve dalış ekipmanları ile birlikte kendini dalıştan önce dalış grubuna tanıtmalıdır.
Tur operatörleri başlangıç kursları verirse sadece sertifikalı dalış eğitmenlerinin kursu yürütmesine izin verilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 2: Dalış öncesi, dalış yapacak olan kişiler dalış alanı ve çevre dostu dalış teknikleri hakkında kısaca bilgilendirilmelidir.

Dalış yapacak olan kişiler dalış alanının karakteristiği, deniz yaban hayatında olası karşılaşabilecekleri durumlar, çevre dostu dalış tekniği ve davranışları hakkında bilgilendirilmelidir.

Turistlere tavsiye edilebilecek çevre dostu dalış teknikleri aşağıdakileri kapsar(kriter 38-42'ye ek olarak):

- Hiçbir dalış ekipmanının canlı veya ölü çevreye temas etmediğinden emin olmak
- Suda hiçbir doğal nesneyi tutulmamalıdır. Bunu desteklemek için mercan ve kayalıklar gibi keskin nesneleri tutmaya cesaretlendirmesi ihtimaline karşı eldiven giyilmemelidir.
- Paletlerle deniz dibini karıştırmamak
- Dalış alanına herhangi bir nesne veya çöp bırakmamak. Dahası dalış yapan kişiler, dalış esnasında buldukları atıkları toplayıp tekneye götürmeli, mürettebat uygun bertarafın yapılması konusunda teşvik edilmelidir.
- Hayvanları takip etmemek, yollarını kesmemek, tuzağa düşürmemek, hayvanların gönüllü olarak yaklaşmalarına izin vermek
- Işıkla fotoğraf çekiminden kaçınmak

Tur, hassas kültürel miras alanlarına geziyi içeriyorsa, dalış yapacak olan kişiler bu alanları ziyaret esnasında doğru kabul edilebilir davranışlar konusunda bilgilendirilmelidir. Su altı kalıntıları, gemi enkazı gibi kültürel miraslara yapılacak olan dalışlara dikkatli bir şekilde hazırlanılmalı, dalış uzmanları dalış yapacak olan kişileri bu nesnelere olan korumaları gereken uzaklık ve kalıntılar etrafında nasıl hareket etmeleri konusunda bilgilendirilmelidir. Buna ek olarak alanda kültürel mirası korumak için güvenlik önlemlerine uymalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 3: Tüm dalgıçlar deneyim seviyelerini geçerli bir dalış sertifikasıyla kanıtlamalı, özel yükümlülüklerini ve tıbbi beyan belgelerini dalış gezisinden önce tamamlamalıdır.

Tur operatörü dalış gezisine katılan tüm katılımcıların geçerli bir dalış ehliyetine sahip olduklarını ve deneyim ve dalış gezisi için sağlık koşullarının da içinde bulunduğu tüm

gereklilikleri karşıladığını kontrol etmelidir. Tüm dalgıçlar dalış için tıbbi açıdan uygunluklarını tıbbi beyan belgesini doldurarak kanıtlamalıdır. Dalış esnasında olası riskler hakkında bilgi veren sorumluluk beyanını(statement of liability) imzalamalıdır.
Dalış sertifikası olmayan katılımcılar, sertifikalı eğitmenler tarafından verilen başlangıç kursuna katılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 4: Dalış gruplarının büyüklüğü sınırlı olmalı, dalış alanı ve dalış grupları belirlenirken dalgıçların deneyim seviyeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Tekne turizmi işletmecileri, dalış gezilerini katılımcıların seviyelerine uygun bir şekilde organize etmekten sorumludur. Dalıştan önce dalış yapacak olan kişilere daha önce farklı koşullarda dalış deneyimleri ve eğitimlerinin yanı sıra kaç dalış yaptıkları sorulmalıdır.
Dalış gezisinde dalış gruplarının uygun büyüklükte olmasını belirlemek dalış uzmanının sorumluluğundadır. Dalış gruplarının büyüklüğü belirlenirken katılımcıların yaşı, sağlık durumları, deneyim seviyeleri, dalış alanının koşulları da dikkate alınmalıdır. Teknede her zaman yeterli sayıda dalış uzmanı bulunmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 5: Dalış alanlarının aşırı kullanımını engellemek için dalış alanları düzenli aralıklarla çalıştırılmalıdır. Dalış operatörleri dalış noktalarını seçerken yerel otoriteler ve yerel çevre uzmanları ile işbirliği yapmalıdır.

Hassas dalış alanlarının sürdürülebilir kullanımı onların var olmaları bakımından oldukça önemlidir. Tur operatörleri, yerel uzmanlar ve diğer dalış şirketleri ile işbirliği yaparak, dalış alanlarının seçiminde sorumlu kararlar alarak aşırı kullanımı önlemek için gayret göstermelidir. Tur operatörleri sık kullandıkları dalış alanları ile ilgili yerel otoriteleri bilgilendirmeli ve dalış alanının kullanımı ile ilgili tavsiyelere uymak zorundadır. Aynı dalış alanını kullanan tur operatörleri, bu alanlar üzerindeki baskıyı azaltmak için dalış etkinliklerini diğer dalış şirketleri ile birlikte koordine etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 6: Suya giriş noktaları hassas deniz yataklarının üzerinde olmamalıdır.

Dalış alanına gelindiğinde dalgıçların suya girmeleriyle resif ve deniz çayırı gibi hassas alanların yok olmasını önlemek için tekne, bu alanların üzerine konumlanmamalıdır.
Dalış uzmanı suya giren her dalgıcın ikaz edilmesini sağlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 7: Dalış ekipmanı tamamıyla çalışır olmalı ve düzenli olarak kontrol edilmelidir.

Dalış takımının kontrolü ile ilgili tüm ulusal düzenlemelere uyulmalıdır. Tur operatörleri dalgıçlara verilen dalış ekipmanlarının tamamıyla çalışır ve iyi koşullarda olduğundan ve yetkili kişilerden satın alınmış olduğundan emin olmalıdır. Her dalış gezisinin öncesinde ve sonrasında olası arızalara karşı ekipmanlar kontrol edilmelidir. Arızalı ekipmanlar tekneden taşınmalı ve yerine işlevsel olanı konulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 8: Her dalış alanı için risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Dalış uzmanları dalış yapacak olan kişilere dalış gezisi öncesinde olası riskler hakkında bilgi vermelidir.

Belli bir dalış alanında dalış gezisi yapılmadan önce tur teknesi işletmecileri her alan için risk değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür. Dalış uzmanlarının yanı sıra mürettebat da alanın doğal karakteri ile birlikte akıntı, tehlikeli hayvanlar, şaşırtıcı mağaraları da tanımalıdır.
Koşullarda değişiklik meydana geldikçe bilgiler güncellenmeli ve kaydedilmelidir.

Her dalış gezisi öncesi dalış uzmanları hava durumunu ve denizin durumunu kontrol etmelidir. Dalış alanındaki koşullarla ilgili herhangi bir şüphe durumunda tur operatörü dalış gezisini iptal etmelidir.
Dalış uzmanları aynı zamanda dalış yapacak olan kişileri dalış alanındaki olası riskler ve eğer riskli bir durumla karşılaşırlarsa uygun davranışı sergilemeleri konusunda eğitmekle yükümlüdür.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 9: Dalış uzmanı ve mürettebat acil bir durumda ilkyardımı yönetebilmelidir. İlkyardım eğitimi ve takviye kurslar yılda bir defa tekrar edilmelidir.

Mavi Bayrak akreditasyonuna sahip her dalış teknesinde en azından dalış uzmanı ilkyardım ve kardiyopulmoner canlandırmayı(CPR) yönetebilmelidir. Bununla birlikte tüm mürettebatın yetkili bir eğitim acentasından ilkyardım eğitimi almaları tavsiye edilir.
Tur operatörü tüm ilkyardım eğitimlerini kaydetmeli ve en az her yıl takviye kursları organize etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 10: Tur teknesi ulusal düzenlemelere göre uygun oksijen üniteleri ve yüzey ikaz cihazları ile donatılmış olmalıdır. Oksijen üniteleri ve ikaz ekipmanları her zaman erişilebilir olmalı ve mürettebat, ekipmanların kullanımına aşina olmalıdır.

Mavi Bayrak akreditasyonuna sahip tüm dalış tekneleri kriter 28'e göre uygun sayıda acil müdahale ekipmanı ve cankurtaran ekipmanı ile donatılmış olmalıdır. Buna ek olarak dalış tekneleri, sadece onaylanmış koşullarda oksijen doldurulan oksijen ilkyardım ekipmanı sağlamalıdır.
Dalgıçlar, acil durumlarda kendilerine dikkat çekebilecek olan havalı korna, şişirilebilir sinyal tüpü, sinyal ışıkları, ıslık vb. gibi işitilebilir ve görülebilir yüzey sinyal ekipmanları ile donatılmış olmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 11: Akülü sualtı taşıtları sadece ilgili sertifikaya sahip dalgıçlar tarafından kullanılabilir.

Tur teknelerinde akülü sualtı taşıtları sadece ilgili sertifikaya sahip olmayan dalgıçların kullanmasına izin verilmez. Dahası dalış etkinliği sırasında sadece ilgili sertifikaya sahip olan uzman dalgıçların gruplar arasındaki kontrolü sağlamak ve rehberlik etmek için akülü sualtı taşıtlarının kullanımına izin verilir.
Akülü sualtı taşıtları su altında dalgıçlara motorize itme gücü verebilecek tüm donanımları içerir. Eğer dalgıçlar hızlıca yukarı yada aşağı hareket ederlerse, doğru kullanmazlarsa itme gücünün kontrolünü kaybedebilirler. Dahası gürültü ve hareketler hayvanları korkutabileceğinden yaban hayatı gözlemi için faydalı olmayacaktır. Bu aletlerin kullanımı, dalgıçların güvenliğine oldukça katkıda bulunan dalış aktiviteleri ile sınırlandırılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

REKREASYONEL BALIKÇI TEKNELERİ İÇİN EK KRİTER

Kriter 1: Rekreasyonel balıkçılık etkinlikleri tüm ulusal ve uluslararası yasalara uymak zorundadır.

Tur teknelerinin tur operatörleri, turistlere sunulan tüm ekipmanların ve etkinliklerin ulusal ve uluslararası yasalara uymasını sağlamalıdır. Bunlar önerilen balıkçılık teknikleri, balıkçı malzemeleri, yakalama ve bırakma uygulamaları, tutulabilecek sucul hayvanların türleri, boyutları, miktarlarının yanı sıra işlem bölgesi seçimini de içerir. İlgili ülkede balıkçılık belgesi gerekliyse, tur operatörü tur öncesi turistlerin bu belgeye sahip olup olmadığını kontrol etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 2: Nesli tükenmekte olan ve koruma altındaki türler yakalanmamalıdır.

IUCN'nin tehdit altındaki türlerin kırmızı listesinde bulunan hassas, nesli tükenmekte olan veya tehlikede olan türler yakalanmamalıdır. Eğer nesli tükenmekte olan veya koruma altındaki türler kazara yakalanırsa kriter 74'e göre dikkatli bir şekilde geri bırakılmalıdır.
Tur operatörleri hedef türler hakkındaki bilgisini ve bu kritere uygunluğunu kanıtlamak için tur esnasında genellikle yakalanan türlerin listesini bulundurmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 3: Deniz koruma alanlarına ve bakım alanlarına duyarlı davranılmalıdır.

Tur teknesi işletmecisi, balıkçılık etkinliklerinin, sucul hayvanların tutulmasına izin verilmiş alanlarda yapılmasını sağlamalıdır. Deniz koruma yönetiminden veya yerel çevre ajanslarından hassas alanlar, deniz koruma alanları ve koruma bölgesindeki diğer hassas alanlar hakkında bilgi alınmalıdır. Çalışanlar ilgili alanlar hakkında bilgilendirilmelidir.
Tur operatörü bu kritere uygunluğunu kanıtlamak için, etkinlik alanında bulunan hassas ve deniz koruma alanlarını gösteren bir harita bulundurmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 4: Özel kullanım için gereğinden fazla hayvan yakalanmamalıdır.

Balık veya diğer sucul hayvanların yakalanması makul bir miktarla sınırlandırılmalıdır. Buna ek olarak turistlerin yakaladıklarını güvenli bir şekilde evlerine götürmeleri mümkün olmalıdır. Bu nedenle tekne işletmecisi, taşıma için buz kutuları, ambalaj materyalleri gibi depolamaya uygun materyaller sağlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 5: Tercih edilen yem yerel ekosistem için tehlike oluşturmamalıdır.

Yabancı türlerin girişi, yerel ekosistem üzerinde hastalık transferi veya yayılırlarsa yerel besin ağına karışma gibi ciddi etkilere neden olabilir. Bu nedenle tur teknesi işletmecisi sadece yerel olarak elde edilebilen yem tedarik etmelidir. Aynı zamanda turistlere kendi yemlerini, özellikle türü veya kökeni bilinmiyorsa kullanmamaları söylenmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 6: Yakalanmış hayvanlar insani yollarla ele alınmalıdır.

Sucul hayvanın öldüğüne veya yakalandıktan sonra geri bırakıldığına bakılmaksızın baskıyı ve acıyı en aza indirecek şekilde davranılmalıdır. Bu, avı mümkün olduğu kadar çabuk karaya çıkarmayı ve avı sudan çıkarmak için ağları kullanmayı kapsar.
Eğer avı öldürmek planlanmışsa, bu işlem karaya çıkardıktan hemen sonra insani metotlar kullanılarak yapılmalıdır.
Eğer av tekrar suya bırakılacaksa elde tutulma süresi en aza indirilmelidir. Sadece ıslak ellerle veya ıslak kıyafetlere dokunulmalı, ıslak ve yumuşak yüzeylerle temas etmelidir. Olta iğneleri balık sudayken balığın su dışında kalma süresini kısaltmak için uzaklaştırılmalıdır. Av doğrudan güneş ışığına maruz kalmamalıdır. Av geri bırakılacağı zaman suya nazikçe konulmalıdır. Eğer balık yorgunluk belirtisi gösteriyorsa suya konulmalı öne doğru hareket ettirilmelidir.
Eğer balıkta ciddi zarar varsa balık geri bırakılmamalı ve insani yollarla öldürülmelidir.
Turu yürüten personel, sucul canlılara insani yollarla muamele edilmesi konusunda bilgilendirilmeli ve mümkün olduğunca turistlere yardım etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 7: Balıkçılık ekipmanları avlanma alanında terk edilmemelidir. Arızalı balıkçılık ekipmanları geri dönüştürülmelidir.

Artık kullanılmayacak durumda olan balıkçılık ekipmanları doğru bir şekilde geri dönüştürülmelidir. Arızalı ekipmanlar deniz doğal yaşamı için tehlike arz edeceğinden asla suya atılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 8: Balık atıkları duyarlı bir şekilde bertaraf edilmelidir.

Avlar tekneden temizlendiğinde balık kalıntıları durgun suya, liman suyuna veya yüzme alanlarına atılmamalıdır. Bir defada büyük miktardaki balık atıklarının bertarafından kaçınılmalıdır. Eğer uygunsa balık atıkları bir sonraki balıkçılık gezisinde yem olarak kullanılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 9: Geleneksel balıkçılık, geçinmek için balıkçılık ve ticari balıkçılık faaliyetleri tanınmalıdır/saygı duyulmalıdır.

Tur teknesi tarafından düzenlenen rekreasyonel balıkçılık aktiviteleri yürütülen yerel balıkçılık faaliyetlerine,(kültürel veya ticari amaçlı,) Tur teknesi işletmecileri aktivitelerini ve faaliyet alanlarını buna göre ayarlamalıdır. Konuyla ilgili yasal bilgi Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ilgili birimlerinden elde edilebilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

FOK BALIĞI GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTER

Kriter 1: Fok balığı gözlemi için kişisel su taşıtlarına müsaade edilemez.

Tur operatörlerinin sunduğu fok balığı gözlem turları, jet ski ve diğer su kayağı gibi kişisel su taşıtlarını kullanmamaları önerilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok balığı gözlem tekneleri	

Kriter 2: Tur teknesinin herhangi bir fok balığına 50m' den fazla yaklaşması yasaktır. Eğer fok balığı kendi isteğiyle tekneye yaklaşırsa, fok balığı teknenin etrafını terk edinceye kadar motor nötr hale getirilmelidir.

Tur tekneleri yaban hayatıyla en özgün karşılaşmayı sağlamaya odaklanmalıdır. Bu nedenle doğal davranışlarını etkilememek için suda veya karada bulunan fok balıklarına en az 50m uzaklıkta kalınmalıdır.
Eğer 50m'den yakında görünürlerse veya kendi isteğiyle tekneye yaklaşırlarsa motor nötr hale getirilmeli ve hayvanların durum değerlendirmesi yapmalarına imkan verilmelidir. Hayvanların uzaklaşması esnasında pervanelerin deniz canlılarından bağımsız olduğundan emin olunmalı ve aradaki uzaklık 50m oluncaya kadar hız minimum seviyede korunmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok balığı gözlem tekneleri	

Kriter 3: Tur tekneleri suda bulunan fok balıklarına her zaman eğik açılarla yaklaşmalıdır. Hiçbir zaman doğrudan önden veya arkadan yaklaşılmamalıdır.

Fok balıklarının durum değerlendirmesi yapabildiklerinden emin olunmalı, tur tekneleri hayvanlara paralel seyahat etmelidir. Çarpışmaları önlemek ve yollarını kesmemek için fok balıklarına doğrudan arkadan ve önden yaklaşılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok balığı gözlem tekneleri	

Kriter 4: Fok balıklarının 300m yarıçapı içinde tur tekneleri uyandırmama hızına yavaşlamalıdır.

Gürültü emisyonunu azaltmak ve dinlenme halinde olmayan bireylerle çarpışma tehlikesini azaltmak için gözlem yarıçapına girildiğinde tur teknesi yavaşlamalıdır. Sadece tekne gözlem yarıçapından çıktığında hız arttırılabilir. Bununla birlikte tekne, fok balıklarının uğrak alanlarında bulunduğu sürece düşük hızını korumalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok balığı gözlem tekneleri	

Kriter 5: Fok balıklarının bulundukları alan yakınlarında flashlı fotoğraf çekiminden kaçınılmalıdır.

Ağır ışıklı fotoğraf çekimi fok balıklarını doğal davranışlarının dışına çıkarabilir bu nedenle turistlere minimum ışık kullanılması tavsiye edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok balığı gözlem tekneleri	

Kriter 6: Fok balıklarını çekmek için tuzak yem kullanımı yasaktır.

Mavi Bayraklı tur teknelerinde ip veya plastik yem gibi oyuncak niteliğindeki nesnelerin kullanımına izin verilmez. Fok balıklarına, insan yapımı nesnelerle oynamasını öğretmek onlar için ağlara dolanma veya deniz çöplerinin fazlalığı olasılığını arttırır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok balığı gözlem tekneleri	

BALİNA, YUNUS BALIĞI VE YUNUSSULARI İZLEME TEKNELERİ İÇİN EK KRİTER

Kriter 1: Kişisel su taşıtlarının balina izlemesine izin verilmez.

Tur işletmecileri, balina, yunus balığı ve yunussular izleme turlarına jet ski gibi kişisel su taşıtlarının kullanılmamasını önermelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 2: Memeli deniz canlılarına eğik açılarla yaklaşılmalıdır. Doğrudan önden veya arkadan yaklaşılmamalıdır.

Hayvanların yollarını kesmemek ve onları şaşırtmamak adına tur tekneleri hayvanlara paralel seyahat etmelidir. Balina ve yunus balıklarına, çarpışmaları önlemek için doğrudan arkadan ve önden yaklaşılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 3: Balina, yunus balıklarının veya yunussuların 300m yarıçapı içinde tekne 5 knot'u aşmayacak şekilde uyandırmama hızına yavaşlamalıdır.

Gürültü emisyonunu azaltmak ve çarpışma tehlikesini düşürmek için gözlem yarıçapına girildiğinde balina gözlem teknesi yavaşlamalıdır. Ancak gözlem yarıçapı dışına çıkıldığında hızını arttırabilir. Bununla birlikte tekne, memelilerin uğrak alanlarında olduğu sürece düşük hızını korumalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 4: Balina izleme teknelerinin balina, yunus balığı veya yunussulara 100m'den fazla yaklaşması yasaktır. Eğer hayvanlar kendi isteğiyle tekneye yaklaşırsa hareketleri sürekli olarak izlenmeli ve motor bu süre boyunca nötr hale getirilmelidir.

Tur tekneleri deniz memelileriyle en özgün karşılaşmayı sağlamaya odaklanmalıdır. Bu nedenle doğal davranışlarını etkilememek için balina, yunus balığı ve yunussulara en az 100m uzaklıkta kalınmalıdır. Eğer 100m'den yakında görünürlerse veya kendi isteğiyle tekneye yaklaşırlarsa motor nötr hale getirilmeli ve hayvanların durum değerlendirmesi yapmalarına imkan verilmelidir. Hayvanların uzaklaşması esnasında pervanelerin deniz canlılarından bağımsız olduğundan emin olunmalı ve aradaki uzaklık 100m oluncaya kadar hız minimum seviyede korunmalıdır. Yunus balıklarının batıp çıkması durumunda tekne kriter 90'a uymalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 5: 300m'den 100m'ye kadar olan gözlem yarıçapında ikiden fazla tekne bulunmamalıdır. Tekneler hareketlerini koordine etmek için telsiz aracılığıyla iletişim halinde olmalıdır. Buna ek olarak hayvanların kuşatıldığı hissini yaşamamaları için tekneler hayvanlara göre aynı tarafta bulunmalıdır.

Teknelerin kalabalıklığı hayvanları rahatsızlığını arttırabilir, bu nedenle balina izleme tekneleri durum değerlendirme sorumluluğuna sahiptir ve gözlem yarıçapında(300-100m) zaten ikiden fazla tekne varsa alanı terk eder. Hayvanların kapana kıstırılmış hissetmemeleri için teknelerin hayvanlara göre aynı tarafta bulunmaları tavsiye edilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 6: Bireysel veya grup turlarının zaman geçirme süresi tur başına ve tekne başına 30 dk'da tutulmalıdır. Eğer gözlem yarıçapında(300-100m) birden fazla tekne bulunuyorsa tekne başına ve tur başına zaman geçirme süresi 15 dakikaya indirilmelidir.

İzleme aktivitesi nedeniyle meydana gelebilecek olan rahatsızlığı en aza indirmek için tekne bir tur boyunca kişi hayvan başına yada hayvan grubu başına izleme süresini 30 dakika limitinde tutmalıdır.
Eğer 300m'lik gözlem yarıçapında başka bir tekne varsa tur teknesi bu süreyi 15 dakikayla sınırlamalıdır.
Mavi Bayraklı balina izleme teknesi hali hazırda gözlem yarıçapı içindeyse ve hayvanlarla 15 dakikadan daha uzun süre geçirmişse ikinci bir tekne gözlem yarıçapına geldiğinde Mavi Bayraklı balina izleme teknesi hayvanlardan ayrılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 7: Batıp çıkan yunus balıklarının varlığında tur teknesi yönünü veya hızını değiştirmemelidir. Eğer tekne durmak veya rotasını değiştirmek zorundaysa, hız giderek düşürülmelidir.

Tur teknelerinin oluşturduğu dalgalanmalar yunus balıklarını çekebilir ve bazı durumlarda batıp çıkarak tekneyi takip edebilirler. Bu durumlarda yunus balıkları tekneyi terk edene kadar hızını veya yönünü değiştirmemelidir. Eğer tekne durmak veya yönünü değiştirmek zorundaysa yunus balıklarına zarar vermemeyi sağlayarak yapmalıdır. Hız aniden düşürülmemeli ve yön değişikliği yavaş bir şekilde yapılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

Kriter 8: Deniz memelilerini keşfetmek için sonar(radar) kullanımına izin verilemez.

Memelilerin ölümüne yaralanmalara neden olduğu kanıtlanmış sualtı ses yayılım sistemlerinin kullanılmasına izin verilemez.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina izleme tekneleri	

TÜRKİYE ÇEVRE EĞİTİM VAKFI
Foundation for Environmental Education in Turkey

www.turcev.org.tr
www.mavibayrak.org.tr

MAVİ BAYRAK
Çevrenin Genç Sözcüleri
Eko-Okullar
OKULLARDA ORMAN
Yeşil Anahtar